

RAHANDUSMINISTEERIUM

RIIGI 2021. AASTA LISAEELARVE SEADUSE EELNÕU SELETUSKIRI

Tallinn 2021

Sisukord

SISSEJUHATUS.....	3
I OSA. ÜLEVAADE 2021. AASTA LISAEELARVE SEADUSE EELNÕUST.....	5
Ülevaade riigi majanduse olukorrast.....	5
<i>Majanduse hetkeolukord ja väljavaated</i>	5
Valitsussektori eelarvepositsioon ja finantseerimine.....	6
<i>Selgituseks</i>	6
<i>Meetmete mõju valitsussektori eelarvepositsioonile</i>	6
<i>Meetmete mõju valitsussektori finantseerimisele</i>	7
II OSA. ÜLEVAADE 2021. AASTA LISAEELARVE EELNÕUST VALITSEMISALADE LÕIKES.....	8
<i>Vabariigi Valitsuse eelarve</i>	10
<i>Riigikantselei haldusala eelarve</i>	11
<i>Haridus- ja Teadusministeeriumi valitsemisala eelarve</i>	11
<i>Keskkonnaministeeriumi valitsemisala eelarve</i>	12
<i>Kultuuriministeeriumi valitsemisala eelarve</i>	12
<i>Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisala eelarve</i>	14
<i>Maaeluministeeriumi valitsemisala eelarve</i>	15
<i>Rahandusministeeriumi valitsemisala eelarve</i>	15
<i>Siseministeeriumi valitsemisala eelarve</i>	16
<i>Sotsiaalministeeriumi valitsemisala eelarve</i>	16
III OSA. 2021. AASTA LISAEELARVE SEADUSE EELNÕU TEKSTIPARAGRAHVIDE SELGITUSED.....	23
LISA 1: LISAEELARVE MEETMETE NIMEKIRI	24
LISA 2: MAJANDUSLIKU SISU JAOTUS ASUTUSTE LÕIKES	26
LISA 3: LISAEELARVEGA MUUDETUD 2021.AASTA RIIGIEELARVE	28

SISSEJUHATUS

2021. aasta lisaeelarve eelnõu koostamine

Riigikogu võttis 9. detsembril 2020. aastal vastu 2021. aasta riigieelarve, mille tulude maht oli ca 11 miljardit ja kulude maht ca 12,6 miljardit eurot ning investeeringute eelarve ca 463 miljonit ja finantseerimistehingute eelarve 17 miljonit eurot.

2021. aasta riigieelarve koostati rahandusministeeriumi suvise majandusprognoosi põhjal ja eeldusel, et koroonaviiruse majandusmõju jääb Eestis ja Põhja-Euroopas väikeseks ning pandeemiast tulenevad mõjud ühiskonnale hakkavad järk-järgult taanduma. Nakatumiste hüppelist tõusu ja sellega kaasnevat vajadust ühiskonnas piiranguid kehtestada ning piirangute mõjusid eelarvepoliitiliste meetmetega leevendada 2021. aastaks koostatud riigieelarve ette ei näinud.

Tegelikkuses on viirusesse nakatumine olnud Eestis 2020. aasta novembrist tõusuteel. 9. märtsil 2021. a. otsustas Vabariigi Valitsus kehtestada üle Eesti ranged piirangud, et tõkestada koroonaviiruse edasist levikut. Piirangud kehtivad alates 11. märtsist ning kehtivad vähemalt ühe kuu. Piirangute eesmärk on vähendada kontakte inimeste vahel, et saada koroonaviiruse levik Eestis kontrolli alla ja tagada Eesti tervishoiusüsteemi toimepidevus. Käesoleva lisaeelarve eesmärk on anda lisaraha tervishoiusüsteemile viirusega toimetulekuks, suurendada tööturuteenuste ja -toetuste vahendeid, leevendada piirangutest tulenevaid kahjusid piirangutest otseselt mõjutatud sektorites ning kiirendada kriisist välja tulemist.

Eesti elanike, ettevõtete, ühiskonna ning tervishoiusüsteemi abistamiseks planeeritud lisaeelarve maht on 641 miljonit eurot. Meetmete pakett sisaldab vahendeid töötasu toetuste maksmiseks majandusharudes, kus töömaht piirangute tõttu väheneb, haigushüvitiste hüvitiste jätkamist alates teisest haiguspäevast, lisameetmeid vaimse tervise hoidmiseks, erihoolekandele ja rehabilitatsioonile, lisavahendeid ravimitele, vaktsineerimisele, kriisijuhtimisele ning toetusmeetmeid turismisektorile, kultuurikorraldajatele ja loovisikutele. Lisaeelarvesse on lisatud ka pensioni II samba maksed peatanud isikutele ette nähtud kompensatsioon 117 miljoni euro ulatuses, millega 2021. a. riigieelarves ei oldud arvestatud.

Lisaeelarve mõju eelarvepositsioonile on mõnevõrra väiksem lisaeelarve kogukulust, kuna toetuste kasutamine toob riigile maksuraha osaliselt tagasi. Lisaeelarve negatiivne mõju valitsussektori nominaalsele eelarvepositsioonile on sel aastal 453 miljonit eurot ehk 1,6% SKPst. Rahandusministeeriumi uus majandusprognoos avalikustatakse 5. aprillil 2021 ning selles prognoosis võetakse lisaeelarve tervikmõju riigirahandusele ja majandusele täies ulatuses arvesse.

Muudatused jõustuvad Riigi Teatajas avaldamisele järgneval päeval.

Eelnõu ülesehitus

Lisaeelarve seaduse eelnõu on üles ehitatud 2021. aasta riigieelarve seaduse alusel ning **kajastatud on ainult muutuvaid** riigieelarve kulude ja investeeringute eelarveid. Kulude ja investeeringute eelarve kasv on tähistatud „–“ märgiga.

Esimeses veerus on riigieelarve liigendatud administratiivselt Vabariigi Valitsuse ja ministeeriumide kaupa ning majandusliku sisu järgi tuludeks, kuludeks, investeeringuteks ja finantseerimistehinguteks. Kulud ja investeeringud on täiendavalt liigendatud tulemusvaldkondade ja programmide kaupa.

Riigieelarve vahendid jagunevad piirmääraga ja piirmäärata vahenditeks, piirmääraga vahenditele on määratud seaduse alusel kasutamise limiit. Seetõttu on riigieelarves kavandatud

eelarved esitatud kahes veerus: „Eelarve kokku“ ja „sh piirmääraga vahendid“. Veerus „Eelarve kokku“ on kajastatud nii piirmääraga kui piirmäärata eelarve vahendid.

Eelarve on esitatud tuhandetes eurodes.

Eelnõu seletuskirja ülesehitus

2021. aasta lisaeelarve seletuskirjaga selgitatakse ainult lisaeelarve seadust – st kajastatakse vastavat lisaeelarvega seotud informatsiooni, ei esitata uuesti kogu 2021. aasta riigieelarve seadust täies mahus.

Kõikides seletuskirja tabelites esitatakse riigieelarve kulusid ja investeeringuid tuhandetes eurodes, kui ei ole öeldud teisiti. Tabelite all on sisulised selgitused lisaeelarvega tehtavate muudatuste kohta.

Eelnõu seletuskiri koosneb sissejuhatusest, kolmest osast ja lisast. Esimene osa annab ülevaate majanduslikust olukorrast lisaeelarve koostamise ajal, eelarvepositsioonist ning kuludest. Teine osa annab ülevaate lisaeelarvest valitsemisalade lõikes. Kolmas osa selgitab lisaeelarvega muudetavaid ja lisatavaid tekstiparagrahve.

Lisades 1–3 on toodud kriisileevendusmeetmete nimekiri valitsemisalade lõikes, informatiivsena ülevaated lisaeelarve kulutustest administratiivselt majandusliku sisu järgi ning lisaeelarvega muudetud 2021.a. riigieelarve. Lisas 4 on toodud Vabariigi Valitsuse sihtotstarbelisse reservi kavandatud tegevuste loetelu.

I OSA. ÜLEVAADE 2021. AASTA LISAEELARVE SEADUSE EELNÕUST

Ülevaade riigi majanduse olukorrast

Rahandusministeerium avalikustab kevadise majandus- ja rahandusprognoosi aprilli alguses ning see saab olema aluseks riigieelarve strateegia koostamisele. Prognoosis võetakse arvesse käesoleva lisaeelarve meetmed.

Majanduse hetkeolukord ja väljavaated

Kroonakriisi tagasilöögid majanduses on seni olnud kardetust väiksemad ning eriolukorrajärgne taastumine osutus oodatust kiiremaks. Tegevusalade löikes on olukord siiski väga eriilmeline. Majanduse taastumisele aitasid kaasa nii eelarvestiimul, meie majanduse suhteliselt avatuna hoidmine kui ka kaubanduspartnerite soodne seis. Oluline on märkida, et Eesti eelarvestiimul andis olulise panuse majandusse ning sellest veidi üle poole moodustas 2020. aasta lisaeelarve toetusmeetmete pakett. Kõige olulisemaks ja tõhusamaks kriisimeetmeks võib pidada märtsist juunini makstud palgatoetust, mis Praxise hinnangul aitas säilitada vähemalt 65 000 töökohta ning oli efektiivne meede vaesusriski vähendamisel.

2020. aasta kokkuvõttes oli Eesti majanduslangus üks Euroopa Liidu väiksemaid. Eesti majandus kahanes eelmisel aastal 2,9% (EL27 -6,2% ja euroala -6,6%), kusjuures kvartal kvartalisse kasv püsis kiire nii kolmandas kui ka neljandas kvartalis. 2020. aasta teises pooles füüsilisi piiranguid kaupade piiriülesele liikumisele sisuliselt ei olnud, mis väljendus ka tööstussektori ja kaubaekspordi kasvu taastumises viimases kvartalis. Kriisist on peamiselt mõjutatud teenused, sh turismi- ja transporditeenused, mis said eelmisel kevadel väga tugeva tagasilöögi, kuid mingit sisulist taastumist ei ole toimunud ning seal süveneb langus taas.

Kriisi esimene laine andis olulise tagasilöögi sissetulekute kasvule, kui töötuks jäi ligikaudu 14 000 inimest. Kriisist olid esmajärjekorras mõjutatud turismiga seotud ning madalama lisandväärtusega tegevusalad. Kogu majanduses agregeerituna jätkus sissetulekute kasv aasta lõpuni, kuid seda peamiselt palgakasvu toel. Suvekuude hoogne tööturu olukorra paranemine lõppes septembris ning sellest ajast alates on tööpuudus püsinud kasvaval trendil, jõudes märtsikuuks 8,8% juurde. Algselt Harjumaal ja Ida-Virumaal ning praegu üleriigiliselt kehtestatud suuremad koroonaviiruse leviku tõkestamise abinõud on koondamiste arvu küll suurendanud, kuid töötute arvu kasv ei ole selle tõttu oluliselt kiirenenud ning töötuse määr on olnud prognoositust madalam.

Tarbijahinnad langesid eelmisel aastal 0,4% koroonakriisi ja aktsiisilanguste mõjul. Globaalse nõudluse vähenemise tõttu olid naftatoodete hinnad languses, mida võimendas energiatoodete ajutine aktsiisikärbe. Samuti survestasid hindu reisimispiirangud ja välituristide puudus. Tarbijahinnad pöördusid aasta alguses kasvule külma talve ja pandeemiaeelsele tasemele tagasi tõusnud naftahindade tõttu. Välisurgudel toimuv toidutoorme kallinemine ei ole siinsetesse hindadesse veel levima hakanud.

Koroonaviiruse leviku tõkestamiseks seatud piirangud määravad Eesti majanduse lähiaja väljavaate. Uute piirangute puhul saab majanduse tagasilöök tervikuna tõenäoliselt olema väiksem, kui eelmisel kevadel. Mitmed tegevusalad, näiteks tööstus, on uute oludega kohanenud ning valitsuse poolt kehtestatud piirangud nende majandustegevust olulisel määral ei mõjuta. Ka on turismiga mitte seotud ekspordinõudlus siiski valdavalt säilinud, nakatumise olukord Eestist väljapool on parem kui meil ning päris paljudel majandusharudel õnnestus eelmisel aastal isegi kasumeid kasvatada. Eelkõige võib tagasilööki oodata majutuses,

toitlustuses, osades reisijateveo harudes ning meelelahutuses, kus kriisieelne olukord ei ole taastunud ja nende ettevõtete sisemised puhvrid võivad tänaseks olla ammendunud. Seetõttu võivad uued piirangud neis sektorites oluliselt tõsta pankrottide ning koondamiste arvu.

Valitsussektori eelarvepositsioon ja finantseerimine

Selgituseks

Käesoleva lisaeelarve toetusmeetmed on sihistatud ning eesmärk on leevendada eelkõige piirangutest tulenevat olukorda. Meetmed on detailsetl valitsemisalade lõikes lahti kirjutatud seletuskirja järgmises osas. Meetmete mõju eelarve kuludele ning eelarvepositsioonile kui ka rahavoole võivad olla erinevad, kuna eelarvepositsiooni ja rahavoo leidmisel arvestatakse täiendavalt meetmete rakendamisel riigile laekuvat maksutulu. Erineda võivad ka valitsussektori eelarvepositsioon ning finantseerimisvajadus, peamiselt seetõttu, et on otsustatud katta juba kriisi leevenduseks tehtud kulutusi.

Meetmete mõju valitsussektori eelarvepositsioonile

Vabariigi Valitsuse poolt heakskiidetud lisaeelarve meetmete negatiivne mõju valitsussektori nominaalsele eelarvepositsioonile on sel aastal 453 mln euro ehk 1,6 % SKPst. Mõju eelarvepositsioonile on väiksem kui meetmete maht kokku (641 miljonit eurot), sest kõik meetmed ei avalda mõju valitsussektori eelarvepositsioonile. Nt. Haigekassa reservkapitali taastamine juba otsustatud kulude katteks parandab küll Haigekassa positsiooni, kuid valitsussektori tervikvaates on neutraalse mõjuga.

Eelarvest makstavate toetustega kaasneb nii tööjõumaksude kui tarbimismaksude kasv, mis ulatub 161 miljoni euroni. Enim mõjutab maksulaekumist Töötukassa kaudu makstav töötasu hüvitis ning teisest pensionisambast lahkujatele makstav hüvitis sissemaksete ajutise peatamise kompenseerimiseks. Suurenev maksutulu toob kaasa ka kohalike omavalitsuste tulubaasi suurenemise ca 24 miljoni euro võrra läbi kohalikele omavalitsustele suunatava füüsilise isiku tulumaksu. Lisaks suunatakse kohalikele omavalitsustele 30 miljonit eurot investeringutoetusteks ning kompenseeritakse 16 miljoni euro ulatuses omatulude vähenemist ning täiendavate kulude tekkimist.

Töötukassa eelarvepositsiooni mõjutab enim töötasu hüvitise meede, millest osa makstakse välja Töötukassa reservidest. Enamus plaanitud töötasu hüvitise kulust tuleb lisaeelarvest ja on Töötukassa positsioonile seega neutraalne. Lisaks jätab lisaeelarve ka võimaluse pikendada töötuskindlustushüvitise maksmise perioodi vastavalt majandusolukorrale, mis suurendab suure töötuse perioodil töötuskindlustuskulutusi ning vastava meetme ettepanek on disainimisel.

Haigekassale on lisaeelarvega eraldatud covid-19 viirusega ja vaktsineerimisega seotud lisakulutusteks täiendavad vahendid, mis on positsiooni mõttes neutraalsed, kuna saadud lisaraha kulub ära. Küll aga mõjutavad lisaeelarve meetmed sotsiaalmaksulaekumist (näiteks töötasu hüvitis), millest osa laekub Haigekassale.

Majandusliku sisu järgi moodustavad lisaeelarve mahust, sh Vabariigi Valitsuse reservi kantavad vahendid, ca 13 protsenti tegevuskulud (peamiselt tervishoiuga seotud meetmed) ja 87 protsenti toetused erasektorile ning teistele valitsussektori asutustele (töötasu toetus, investeringutoetus kohalikele omavalitsustele ja muud toetused era ja avalikule sektorile).

Tabel 1. Meetmete mõju 2021.a eelarvepositsioonile ja rahavoole, miljon eurot

	2021
Lisaeelarve meetmed kokku	-641
Valitsussektori eelarvepositsiooni mittemõjutavad meetmed	27
Meetmetega kaasnev maksutulu	161
Meetmete mõju valitsussektori eelarvepositsioonile	-453
Meetmete mõju valitsussektori eelarvepositsioonile, % SKPst	-1,6
Riigikassa rahavoog	-479
Meetmete mõju Riigikassa rahavoole, % SKPst	-1,7

Allikas: Rahandusministeerium

Meetmete mõju valitsussektori finantseerimisele

Lisaeelarve toetusmeetmete rahavooline mõju moodustab kokku 479 miljonit eurot ehk 1,7% SKPst, mille väljamaksed tehakse 2021. aasta jooksul. Riigil tuleb antud meetmeid finantseerida läbi reservide kasutamise või täiendavalt kaasatud võlavahendite abil. Tagamaks riigi kohustuste õigeaegset täitmist ei tohi likviidsusreservi jääk ja valmisolekulaenude maht langeda alla seatud likviidsuse sihttasel (2021 a. vahemikus 900 mln-1,2 miljardit eurot). 12.03.2021 seisuga on likviidsusreservi (1,2 mld) ja valmisolekulaenude vahendeid (0,4 mld) üle likviidsusreservi sihttaseme 400 mln euro ulatuses ehk absoluutsummas samas suurusjärgus lisaeelarve meetmete maksumusega. Ehkki riigil tuleb alustada võla kaasamist märtsikuust alates, kuna Riigikassa tagastab lühiajalisi võlakirju (t-bill) 200 mln ulatuses, mis vähendavad likviidsust. Täiendava võla võtmiseks on võimalik kasutatada võlainstrumendina lühiajaliste ja pikaajaliste võlakirjade emissioone ja laene rahvusvahelistelt finantsinstitutsioonidelt ning Euroopa Liidu rahastust (sh Tööhõive toetamise erakorraline rahastu (TERA)).

Lisaks võimaldab 2020. aastal tehtud Riigikogu otsus kriisireservi vahendeid kasutusele võtta 2021. aasta lõpuni. Tänapäevaks ei ole stabiliseerimisreservi vahendeid (431 mln) kasutusele võetud ega vastavaid otsuseid tehtud.

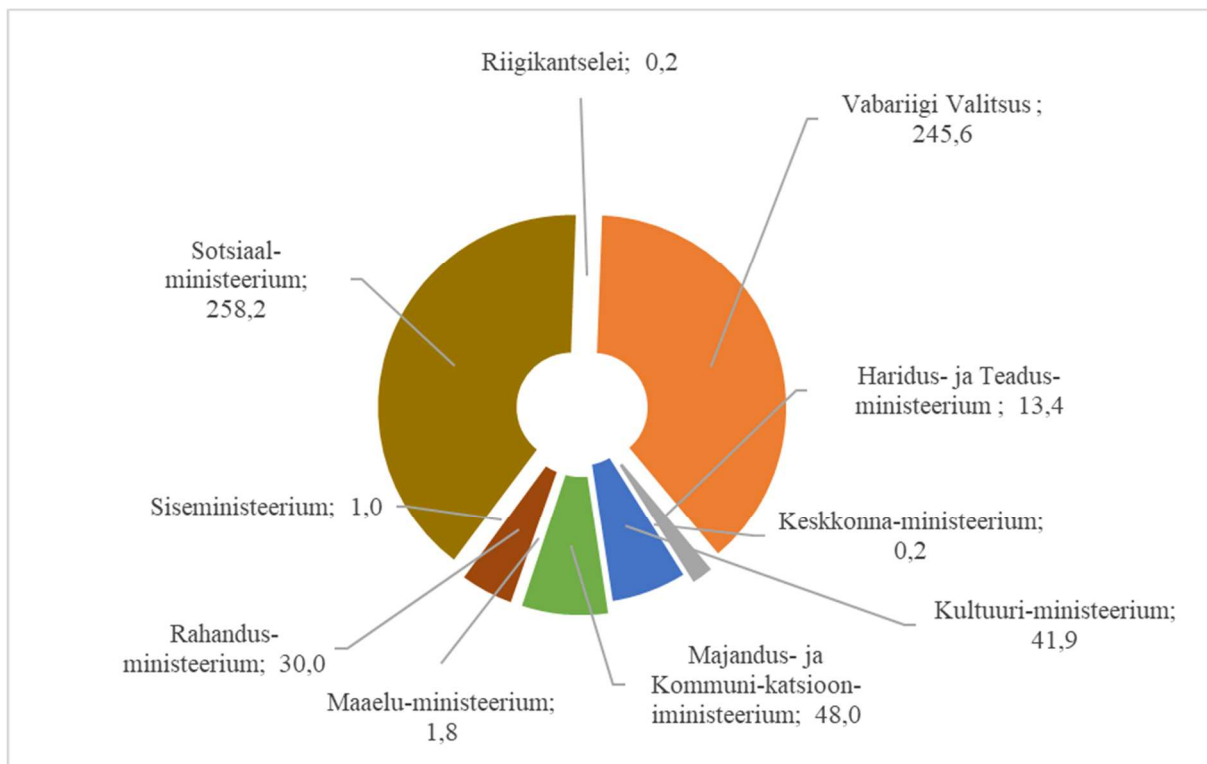
2021. aasta riigieelarve seaduses kehtestatud 8,2 miljardilist riigi võlakohustuste suurimat lubatud jääki antud lisaeelarve toetusmeetmed ja sellega kaasnev negatiivne rahavoog ei suurenda. Riigi võlakohustuste suurim lubatud jääk riigieelarve seaduse § 69 lõike 2 alusel sätestab riigi nimel võetud lühiajaliste ja pikaajaliste kohustuste limiidi kokku. See on 2021. aastal 8 183 000 000 eurot. Jäägi kehtestamisel on eeldatud, et 31.12.2020 on võetud laenude jääk 3,2 mld ning antud laenude ja arvelduskrediitide kasutamata jääk 31 mln. 2021. aasta negatiivse rahavoo võimaliku rahastamise katteks on arvestatud 2,5 mld, uute laenude, garantiide ja arvelduskrediitide andmise võimalikuks vajaduseks 32 mln, tagastatava toetuse andmiseks 20 mln, garantiikohustuste täitmise tagamiseks 1,4 mld ja riigi likviidsete varade mahu piisavuse tagamiseks 1 mld.

II OSA. ÜLEVAADE 2021. AASTA LISAEELARVE EELNÕUST VALITSEMISALADE LÕIKES

Tabel 2. Lisaeelarve kulud ja investeeringud, tuhat eurot

	2021.a riigieelarve seadus	Lisaeelarve eelnõu	Täpsustatud 2021.a riigieelarve	Muutus, %
Kulud kokku	-12 564 714	-640 263	-13 204 978	5,1
Tööjõu- ja majandamiskulud	-1 785 978	-53 114	-1 839 092	3,0
Finantskulud	-8 648	0	-8 648	0
Muud tegevuskulud	-201 771	-229 600	-431 371	113,8
Sotsiaaltoetused	-2 968 947	0	-2 968 947	0
Investeeringutoetused	-588 078	-30 000	-618 078	5,1
Muud toetused	-3 553 394	-327 549	-3 880 943	9,2
Edasiantavad maksud	-3 196 696	0	-3 196 696	0
Põhivara amortisatsioon	-261 203	0	-261 203	0
INVESTEERINGUTE EELARVE	-398 380	-475	-398 855	0,1

Lisaeelarve moodustab 4,9% 2021. aasta riigieelarve mahust. Eelmisel kevadel sarnases koroonaviiruse puhangu olukorras vastuvõetud 2020. aasta lisaeelarve moodustas 2020. aasta riigieelarvest 5,6%.

Joonis 1. Lisaeelarve kulude jaotus valitsemisalati, miljon eurot

Kulud

Tööjõu- ja majandamiskulude eelarvest 89% ehk 47 mln eurot, millest majandamiskulud on 45 mln eurot, on planeeritud inimkeskse tervishoiu programmi Terviseametile. Eelarve on kavandatud PCR testimiseks, vaktsiinide soetamiseks ning kriisijuhtimiseks.

Muude tegevuskulude eelarves on kavandatud Vabariigi Valitsuse reservi vahendid, millest 174,6 mln euro (76%) osas on kasutusotstarve määratud. Suurim vajadus, 117 mln eurot on seotud II pensionisamba kompensatsioonide maksmisega. Jooksvalt tekkivatele erakorralistele vajadustele paindlikult reageerimiseks on valitsusele ette nähtud 55 mln eurot.

Investeeringutoetuste kogu lisaeelarve on planeeritud regionaalpoliitika programmi kohaliku omavalitsuse üksuste investeerimisprojektide toetamiseks.

Muude toetuste eelarvest 63% ehk 206 mln eurot on kavandatud Sotsiaalministeeriumile, millega suureneb ministeeriumi muude toetuste maksmiseks planeeritud täpsustatud eelarve 30%. Tööturuprogrammi on planeeritud 102 mln eurot töötasu jätkutoetuse maksmiseks ning inimkeskse tervishoiu programmi toetuse andmiseks Haigekassale kokku 100,8 mln eurot.

Suuremad toetuste koondelarvete kasvud (20%) lisaeelarve mõjul on samuti Kultuuriministeeriumil ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumil vastavalt 42 mln ja 48 mln eurot. Kultuuriministeeriumi toetuste eelarvest 38 mln eurot on planeeritud kulutuuri programmi vabakutseliste loovisikute, kultuurikorraldajate, kinode ja filmilevitajate toetamiseks ning 4 mln eurot spordi programmi spordiobjektide, spordialaliitude, spordiklubide, treenerite ning kultuuri- ja spordiürituste toetamiseks. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi toetuste eelarve on planeeritud konkurentsivõimelise ettevõtluskeskkonna programmi ettevõtluse, turismiettevõtjate ja bussiliinivedajate toetusmeetmetele.

Investeeringud

Tervise ja Heaolu Infosüsteemide Keskusele on planeeritud kokku 425 tuhat eurot. Sellest 335 tuhat eurot on kavandatud hoolekande programmi veebipõhise tööülesannete ja kulude haldussüsteemi loomiseks, 80 tuhat eurot inimkeskse tervishoiu programmi piiriülese COVID-19 infovahetuse KSI (Keyless Signature Infrastructure) arenduseks ning 10 tuhat eurot laste ja perede programmi.

Riigikantseleile on planeeritud 50 tuhat eurot Vabariigi Valitsuse ja peaministri toetamise programmi sisuhaldustarkvara arenduseks.

Järgnevalt on kirjeldatud detailsemalt 2021. aasta lisaeelarves planeeritavaid kulusid ja investeeringuid valitsemisalade lõikes.

Vabariigi Valitsuse eelarve

Tabel 3. Vabariigi Valitsuse kulude eelarve, tuhat eurot

	2021.a riigieelarve seadus		Lisaeelarve eelnõu		Täpsustatud 2021.a riigieelarve		Muutus, %	
	Kokku	Sh piir- määraga vahendid	Kokku	Sh piir- määraga vahendid	Kokku	Sh piir- määraga vahendid	Kokku	Sh piir- määraga vahendid
Osa 6. VABARIIGI VALITSUS								
KULUD KOKKU	-2 630 115	-644 478	-245 600	-245 600	-2 875 715	-890 078	9,34	38,11
Vabariigi Valitsuse reservid	-89 767	-89 767	-229 600	-229 600	-319 367	-319 367	255,77	255,77
Kohaliku omavalitsuse üksuste toetusfond	-462 609	-442 196	-16 000	-16 000	-478 609	-458 196	3,46	3,62

Vabariigi Valitsuse reservid

Vabariigi Valitsuse reservi on planeeritud kokku 229,6 mln eurot. Vahendid eraldatakse reservi, kuna vajalike kulude täpne maht ning jaotus valitsemisalade või programmide vahel täpsustub aasta jooksul, mistõttu on oluline säilitada nende jaotamisel paindlikkus.

- Vabariigi Valitsuse sihtotstarbelisse reservi on planeeritud **57,6 mln eurot** ettevõtetele ja füüsilisest isikust ettevõtjatele (FIE) töötasu jätkutoetuse maksmiseks. Toetuse eesmärk on leevendada piirangute tõttu häiritud majandustegevusest tekkinud kahjusid. Toetusmeedet on täpsemalt selgitatud Sotsiaalministeeriumi valitsemisala peatükis, kuna meetme märtsi- ja aprillikuu vahendid eraldatakse lisaeelarvega Töötukassa eelarvesse.
- Vabariigi Valitsuse sihtotstarbelisse reservi on planeeritud **117 mln eurot** Riigikohtu üldkogu 20. novembri 2020. a otsuse alusel asjas nr 5-20-3 ja kooskõlas kogumispensionide seaduse paragrahviga 67³ II pensionisamba riigi sissemaksete ajutise peatamise kompenseerimiseks II sambaga liitunutele, kes on 31. märtsiks 2021. a avaldanud soovi lahkuda II sambast. Hetkel on 16. märtsi seisuga soovi avaldanud 119 684 isikut. Eelarve prognoosimisel on arvestatud, et umbes 30% II pensionisambaga liitunutest lahkuvad II sambast. Eelarve on planeeritud 165 000 isikule kompensatsiooni maksmiseks keskmiselt summas 707 eurot. Lõplikult selgub kompenseeritav summa 1. septembril k.a.
- Vabariigi Valitsuse sihtotstarbeta reservi on planeeritud **55 mln eurot** koroonaviiruse leviku tõrjumise ja kahjude leevendamise ettenägematuteks kulutusteks. Kuna olukord on pidevas muutumises, siis on keeruline valitsemisalade kõikide kaasnevate kulutuste katteks koheselt vahendeid ette näha. Valitsuse reservis on selliste kulutuste katmiseks tagatud paindlikkus.

Vabariigi Valitsus kinnitab täiendatud tegevuste loetelu, milleks võib eraldada Vabariigi Valitsuse reservi sihtotstarbelisi vahendeid, peale lisaeelarve seaduse kinnitamist Riigikogus.

Kohaliku omavalitsuse üksuste toetusfond

Kohaliku omavalitsuse üksuste toetusfondi on planeeritud 16 mln eurot kohalike omavalitsuste abistamiseks tulude vähenemise ja kulude suurenemise tõttu. Koroonapuhangu mõju on peamiselt omavalitsuste tulumaksu, lasteaia kohatasu ja huvitegevuse tasude laekumiste vähenemisele, mille kompenseerimiseks on toetus mõeldud. Samuti aitavad lisavahendid omavalitsustel katta viiruse leviku tõkestamisega ja selle mõjude leevendamisega kaasnevaid kulusid. Näiteks on omavalitsustel oluliselt kasvanud kulud meditsiini- ja hügieenitarvetele ning eririistele, samuti sotsiaalsele kaitsele. Raha saab kasutada muuhulgas lastega peredele, vanemaealistele, toimetulekuraskustes inimestele ja teistele haavatavatele gruppidele, et leevendada kasvanud hoolduskoormusega seotud muresid, toetada kogukonnapõhiste vaimse

tervise teenuste osutamist ja tagada inimestele muud vajaduspõhised tugimeetmed. Toetusest 1 mln eurot on mõeldud internetiühenduste tagamiseks distantsõppel õpilastele.

Riigikantselei haldusala eelarve

Tabel 4. Riigikantselei valitsemisala eelarve, tuhat eurot

	2021.a riigieelarve seadus		Lisaeelarve eelnõu		Täpsustatud 2021.a riigieelarve		Muutus, %	
	Kokku	Sh piir-määraga vahendid	Kokku	Sh piir-määraga vahendid	Kokku	Sh piir-määraga vahendid	Kokku	Sh piir-määraga vahendid
Jagu 1. Riigikantselei haldusala								
KULUD	-15 714	-13 905	-200	-200	-15 914	-14 105	1,3	1,4
INVESTEERINGUD	-7 574	-7 532	-50	-50	-7 624	-7 582	0,7	0,7
Tulemusvaldkond: TÕHUS RIIK								
KULUD	-15 714	-13 905	-200	-200	-15 914	-14 105	1,3	1,4
INVESTEERINGUD	-7 574	-7 532	-50	-50	-7 624	-7 582	0,7	0,7
Vabariigi Valitsuse ja peaministri toetamine								
Kulud	-15 714	-13 905	-200	-200	-15 914	-14 105	1,3	1,4
Investeeringud	-7 574	-7 532	-50	-50	-7 624	-7 582	0,7	0,7

Eelarve on kavandatud **riikliku tervisekriisi kommunikatsioonile**. Sealhulgas on planeeritud:

- 100 tuhat eurot valitsuse kommunikatsioonikeskuse tööjõukuludeks, et koroonaviiruse levikuga seotult toetada kriisi haldava Sotsiaalministeeriumi kommunikatsioonitegevusi ning kommunikeerida avalikkusele valitsuse otsuseid, mh piiranguid, ja vaksineerimisega seotut.
- 100 tuhat eurot majandamiskuludeks kriisikommunikatsiooniga seotud **teavitusmaterjalide koostamiseks eesti, vene ja inglise keeles**.
- 50 tuhat eurot sisuhaldustarkvara (TARU) arenduseks. Platvorm peab võimaldama kriisikommunikatsiooniga hõlmatud asutuste ja partnerite omavahelist kiiret sisu koordineerimist ja mitmesuunalist tagasiside.

Haridus- ja Teadusministeeriumi valitsemisala eelarve

Tabel 5. Haridus- ja Teadusministeeriumi valitsemisala eelarve, tuhat eurot

	2021.a riigieelarve seadus		Lisaeelarve eelnõu		Täpsustatud 2021.a riigieelarve		Muutus, %	
	Kokku	Sh piir-määraga vahendid	Kokku	Sh piir-määraga vahendid	Kokku	Sh piir-määraga vahendid	Kokku	Sh piir-määraga vahendid
Jagu 2. Haridus- ja Teadusministeeriumi valitsemisala								
KULUD	-799 368	-597 055	-13 350	-13 350	-812 718	-610 405	1,7	2,2
Tulemusvaldkond: TARK JA TEGUS RAHVAS								
KULUD	-577 721	-440 308	-13 350	-13 350	-591 071	-453 658	2,3	3,0
Haridus- ja noorteprogramm								
Kulud	-577 721	-440 308	-13 350	-13 350	-591 071	-453 658	2,3	3,0

Laste ja noorte õpilüünkade tasandamiseks ning vaimse tervise taastamiseks eraldatakse 12 mln eurot, mille kaudu toetatakse erahuvihariduse, -huvitegevuse, erakoolide eralasteaia ja -lastehoiu pidajaid ning suviste arendavate laste- ja noortelaagrite korraldajaid.

Õpilastele arvutite soetamiseks eraldatakse 0,5 mln eurot. Toetuse kaudu võimaldatakse abivajavatele peredele soetada arvuteid.

COVID-19 kiirtestide soetamiseks koolidesse eraldatakse 0,85 mln eurot.

Keskkonnaministeeriumi valitsemisala eelarve

Tabel 6. Keskkonnaministeeriumi valitsemisala eelarve, tuhat eurot

	2021.a riigieelarve seadus		Lisaeelarve eelnõu		Täpsustatud 2021.a riigieelarve		Muutus, %	
	Kokku	Sh piir-määraga vahendid	Kokku	Sh piir-määraga vahendid	Kokku	Sh piir-määraga vahendid	Kokku	Sh piir-määraga vahendid
Jagu 5. Keskkonnaministeeriumi valitsemisala								
KULUD	-187 543	-79 978	-175	-175	-187 718	-80 153	0,09	0,22
Tulemusvaldkond: KESKKOND								
KULUD	-181 740	-75 793	-175	-175	-181 915	-75 968	0,10	0,23
Programm: Keskkonnakaitse ja -kasutus								
Kulud	-181 740	-75 793	-175	-175	-181 915	-75 968	0,10	0,23

COVID piirangute tõttu tekkinud kahju leevendamiseks toetatakse **keskkonnahariduse teenusepakkujaid** (keskkonnahariduskeskused, looduskoolid) 175 tuhande euroga. Keskkonnahariduse pakkujad on pidanud alates 2020. aasta lõpust ära jätma põhikooli riiklikust õppekavast lähtuvad kohustuslikud aktiivõppe programmid ning mitmed elanikkonna keskkonnateadlikkust suurendavad teenused.

Kultuuriministeeriumi valitsemisala eelarve

Tabel 7. Kultuuriministeeriumi valitsemisala eelarve, tuhat eurot

	2021.a riigieelarve seadus		Lisaeelarve eelnõu		Täpsustatud 2021.a riigieelarve		Muutus, %	
	Kokku	Sh piir-määraga vahendid	Kokku	Sh piir-määraga vahendid	Kokku	Sh piir-määraga vahendid	Kokku	Sh piir-määraga vahendid
Jagu 6. Kultuuriministeeriumi valitsemisala								
KULUD	-268 666	-226 721	-41 940	-41 940	-310 606	-268 661	15,61	18,50
Tulemusvaldkond: KULTUUR ja SPORT								
KULUD	-268 666	-226 721	-41 940	-41 940	-310 606	-268 661	15,61	18,50
Kultuur								
Kulud	-220 052	-185 110	-37 790	-37 790	-257 842	-222 900	17,17	20,41
Sport								
Kulud	-48 614	-41 611	-4 150	-4 150	-52 764	-45 761	8,54	9,97

Kultuur

Piirangute tõttu tekkinud kahju leevendamise eesmärgil toetatakse kogumahus 33,3 mln eurot nii vabakutselisi loovisikuid ja kultuurikorraldajaid kui ka kinosid ja filmilevitajaid.

Toetusmeede filmide tootmise katkemise vältimiseks loob võimaluse käigus olevate filmiprojektidega jätkamiseks ning aitab ära hoida projektide katkemise olukorras, kus katkenud on nii filmitegijate sissetulekud kui rahastusallikad.

Kohaldatakse piirangutest oluliselt mõjutatud **kinodele ja filmilevitajatele suunatud toetusmeedet**, mis võimaldab märkimisväärse käibe languse tingimustes täita kinoettevõtjatel oma lepingulisi kohustusi.

Kultuurisektori jätkusuutlikkuse kindlustamiseks nähakse ette **toetusmeede kultuurikorraldajatele**, mis aitab ettevõtetel ja organisatsioonidel katta nii võlaõiguslike lepingute alusel makstavaid tööjõukulusid kui muid möödapääsmatuid kulusid.

Vabakutselistele loovisikute kui väga haavatava kuid valdkonna toimimise seisukohalt olulise sihtrühma toimetuleku toetamiseks eraldatakse täiendavalt 6,74 miljonit eurot. Meetmega võimaldatakse vabakutselistele loovisikutele läbi Loovisikute ja loomeliitude seaduse muutmise pakkuda analoogseid sotsiaalseid garantiisid nagu töölepingu alusel töötavatele isikutelegi.

Sport

Eelarve summas 4,2 mln eurot on planeeritud piirangutest tingitud kahju leevendamiseks spordivaldkonnas.

Eraomanike spordiobjektide ülalpidamisele suunatud toetusmeetmega toetatakse tegevuspiirangutest tingitud negatiivse mõju leevendamise eesmärgil spordiregistrisse kantud spordiobjektide valdajaid.

Spordialaliitude toetusmeetmega eraldatakse spordialaliitudele täiendavaid vahendeid olukorras, kus alaliitude omatulu teenimise võimalus piirangutest tulenevalt peaaegu puudub.

Olukorras, kus piirangutest tulenevalt jääb klubidel saamata piletitulu ja ennetamaks sellest tulenevaid raskusi töötasude, toetuste ja stipendiumide maksmisel ning võistluste korraldamisega seotud kulude katmisel, rakendatakse täiendavaid **toetusmeetmeid sportmängude spordialaliitudele ja meistriliiga klubidele**.

Kuna VÕS lepingute alusel töötavatele treeneritele ja juhendajatele Töötukassa toetusmeetmed ei kohaldu, siis nähakse ette ka **toetusmeede VÕS lepingute alusel töötavatele treeneritele**.

Eraldi toetusmeede kujundatakse **rahvusvaheliste kultuuri- ja spordiüritustele**. See on mõeldud toetama piirangute tõttu ära jäänud olulise majandusliku mõjuga suursündmusi, mille kulud on tulnud kanda sõltumata piirangutest.

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisala eelarve

Tabel 8. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisala eelarve, tuhat eurot

	2021.a riigieelarve seadus		Lisaeelarve eelnõu		Täpsustatud 2021.a riigieelarve		Muutus, %	
	Kokku	Sh piir- määraga vahendid	Kokku	Sh piir- määraga vahendid	Kokku	Sh piir- määraga vahendid	Kokku	Sh piir- määraga vahendid
Jagu 7. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisala								
KULUD	-813 851	-338 112	-48 000	-48 000	-861 851	-386 112	5,90	14,20
Tulemusvaldkond: TEADUS- JA ARENDUSTEGEVUS JA ETTEVÕTLUS								
KULUD	-249 951	-60 426	-48 000	-48 000	-297 951	-108 426	19,20	79,44
Programm: Konkurentsivõimeline ettevõtluskeskkond								
Kulud	-143 610	-45 349	-48 000	-48 000	-191 610	-93 349	33,42	105,85

Ettevõtluse erakorraliseks toetusmeetmeks kavandatakse 19 mln eurot. Vabariigi Valitsuse korraldusega on alates märtsikuust olulisel hulgal piiratud ettevõtjate tegevust, sh jaekaubandussektori tegevust.

Suurimatesse raskustesse sattunud majandusharude toetusmeetmete juures tuleb keskenduda sellele, et ettevõtted oleksid peale piirangute kehtivuse lõppu võimelised oma ukseid taas avama, äri taaskäivitama ja töökohad säilitama. Ettevõtjatel on suurimad kuluallikad palgakulu ja püsikulud, mis hoolimata piirangute kehtivusest vajavad tasumist. Palgakulude osaliseks toetuseks on ette nähtud Töötukassa palgatoetus, lisaeelarvega eraldatakse täiendavad vahendid piirangutest puudutatud ettevõttele muude kulude osaliseks toetamiseks. Ajutisest sulgemisest enim pihta saavatest sektoritest on jaekaubandus ülekaalukalt kõige suurem, mistõttu ka sektori sulgemise mõju majandusele ja töökohtadele on vaieldamatult suurim, kohene ja pikaajalise mõjuga.

Lisaks jaekaubandussektori tegevusele on jätkuvalt piiratud **turismisektori** ettevõtjate tegevus. Eesti Panga andmetel langes reisiteenuste eksport (välisriikide elanike kulutused Eestis) 2020. aastal 2019. aastaga võrreldes 67% ehk 1,04 miljardi võrra. Koos reisijateveo ekspordiga langes turismiteenuste eksport kokku 1,3 miljardi võrra ehk 63%.

Eeltoodust lähtuvalt ning lisaks täiendavatele piirangutele seoses epideemia jätkuva leviku tõttu on turismisektori ettevõtjate olukord väga raske. Eelkõige keskendutakse täiendavate toetuste rakendamisel turismisektori ettevõtjatele, kelle tegevusega kaasnevad suured püsikulud. Sarnaselt kaubandusega on ka turismisektori suurimad kuluallikad palgakulu ja püsikulud, kusjuures viimasest suure osa moodustavad kinnisvaraga seotud kulud. Sarnaselt jaekaubandussektoriga on ka majutus-, spaa- ja toitlustusettevõtjatel palga- ja püsikulud suhteliselt sarnase osakaaluga. Palgakulude osaliseks toetuseks on ette nähtud Töötukassa palgatoetus, lisaeelarvega **eraldatakse täiendavalt 25 mln eurot turismiettevõtjate püsikulude osaliseks toetamiseks.**

Kommerts bussiliini vedajate toetusmeetmeks kavandatakse 4 mln eurot. Piletitulust majandatav siseriiklik ja rahvusvaheline liiniliiklus kuulub kriisist enim kahjustatud sektorite hulka.

Kommertsalustel toimivale liiniliiklusele on kriisist väljumiseks toetusmeetmed vältimatult vajalikud, kuivõrd liiniveoteenuste taastumine on oluliseks eelduseks **inimestele liikumisvõimaluste** loomiseks. Normaalingimustes tooks riigitoetuseta liiniliikluse hääbumine kaasa vajaduse korraldada liikuvusteenust avaliku teenindamise lepingute alusel ning seeläbi kasvaks pikaajalises vaates ühistranspordi käigushoidmiseks täiendav riigieelarvelise toetuse vajadus.

Sektori ettevõtjatel saadud tagasisidest on riiklikud toetusmeetmed vajalikud eelkõige uuemate keskkonnasäästlike busside (EURO 6) liisingmaksete tasumiseks ning palgatoetustena kuni aasta lõpuni. Täpsemad toetusmeetme tingimused töötatakse välja koostöös sektori ettevõtjatega. Meetmest potentsiaalselt toetust saavate ettevõtjate arv on ligikaudu 35, see arv kõigub tulenevalt liinilubade väljastamistest või tühistamistest ning sõltub ka valitud toetusmeetme lõplikest kriteeriumitest.

Maaeluministeriumi valitsemisala eelarve

Tabel 9. Maaeluministeriumi valitsemisala eelarve, tuhat eurot

	2021.a riigieelarve seadus		Lisaeelarve eelnõu		Täpsustatud 2021.a riigieelarve		Muutus, %	
	Kokku	Sh piir-määraga vahendid	Kokku	Sh piir-määraga vahendid	Kokku	Sh piir-määraga vahendid	Kokku	Sh piir-määraga vahendid
Jagu 5. Maaeluministeriumi valitsemisala								
KULUD	-436 956	-55 632	-1 821	-1 821	-438 777	-57 453	0,42	3,27
Tulemusvaldkond: PÕLLUMAJANDUS JA KALANDUS								
KULUD	-436 956	-55 632	-1 821	-1 821	-438 777	-57 453	0,42	3,27
Programm: Kalandus								
Kulud	-28 400	-2 102	-1 821	-1 821	-30 221	-3 922	6,41	86,58

Koroonaviiruse leviku tõttu on tekkinud raskused mageveekaladest valmistatud toodangu turustamisel Lääne-Euroopa turgudel, mis on mageveekalade (eelkõige ahven) valmistatud toodangu peamiseks müügituruks.

Toetusmeede 1,8 mln ulatuses on kavandatud **majandusraskustega mageveekalade töötlemisega tegelevate ettevõtetele** jätkusuutlikkuse kindlustamiseks, et kompenseerida kuni 70% ulatuses kala turustamisega tekkinud raskustest tingitud kahjud.

Rahandusministeriumi valitsemisala eelarve

Tabel 10. Rahandusministeriumi valitsemisala eelarve, tuhat eurot

	2021.a riigieelarve seadus		Lisaeelarve eelnõu		Täpsustatud 2021.a riigieelarve		Muutus, %	
	Kokku	Sh piir-määraga vahendid	Kokku	Sh piir-määraga vahendid	Kokku	Sh piir-määraga vahendid	Kokku	Sh piir-määraga vahendid
Jagu 9. Rahandusministeriumi valitsemisala								
KULUD	-233 707	-129 851	-30 000	-30 000	-263 707	-159 851	12,8	23,1
Tulemusvaldkond: TÕHUS RIIK								
KULUD	-233 707	-129 851	-30 000	-30 000	-263 707	-159 851	12,8	23,1
Regionaalpoliitika								
Kulud	-90 169	-27 811	-30 000	-30 000	-120 169	-57 811	33,3	107,9

Eelarve on kavandatud **kohaliku omavalitsuse üksuste investeeringute toetamiseks**. Omavalitsused saavad vahendeid suunata vastavalt piirkonna vajadustele, pidades soovitatavalt esmajoones silmas ühiskonna olemasolevaid väljakutseid (nt energiatõhususe suurendamine, siseruumide ventilatsioon, ebavajalike hoonete lammutamine jne).

Siseministeriumi valitsemisala eelarve

Tabel 11. Siseministeriumi valitsemisala eelarve, tuhat eurot

	2021.a riigieelarve seadus		Lisaeelarve eelnõu		Täpsustatud 2021.a riigieelarve		Muutus, %	
	Kokku	Sh piirmääraga vahendid	Kokku	Sh piirmääraga vahendid	Kokku	Sh piirmääraga vahendid	Kokku	Sh piirmääraga vahendid
Jagu 10. Siseministeriumi valitsemisala								
KULUD	-407 485	-364 649	-966	-966	-408 451	-365 615	0,24	0,26
Tulemusvaldkond: RAHVASTIK JA SIDUS ÜHISKOND								
KULUD	-6 129	-6 098	-561	-561	-6 690	-6 659	9,15	9,20
Tugev kodanikuühiskond								
Kulud	-6 129	-6 098	-561	-561	-6 690	-6 659	9,15	9,20
Tulemusvaldkond: SISETURVALISUS JA ÕIGUSRUUM								
KULUD	-401 356	-358 551	-405	-405	-401 761	-358 956	0,10	0,11
Siseturvalisus								
Kulud	-401 356	-358 551	-405	-405	-401 761	-358 956	0,10	0,11

Piirangute kehtestamine ja nende jätkumine toob kaasa lisavajaduse Siseministeriumi valitsemisala asutustele täiendavate tegevuste läbiviimiseks järgmiselt: Politsei- ja Piirivalveametile **järelevalve teostamiseks**, Häirekeskusele kriisitelefoni 1247 töös hoidmiseks ja Päästeametile ametiabi palvele reageerimiseks.

Kehtestatud piirangute kohaselt ei ole siseruumides lubatud avalikke jumalateenistusi ja teisi avalikke usulisi talitusi läbi viia, mistõttu eraldatakse **usulise tegevuse toetamiseks** täiendavad vahendid palvepooltundide teleülekannete tootmiseks. Lisaks toetatakse vaimulikke ja teisi koguduste töötajaid, kellel ei ole õigust saada Töötukassa töötasu hüvitamise meetmest toetust seoses COVID-i tõttu ärajääva tööalase tegevuse ja saamata jääva palgaga.

Sotsiaalministeriumi valitsemisala eelarve

Tabel 12. Sotsiaalministeriumi valitsemisala eelarve, tuhat eurot

	2021.a riigieelarve seadus		Lisaeelarve eelnõu		Täpsustatud 2021.a riigieelarve		Muutus, %	
	Kokku	Sh piirmääraga vahendid	Kokku	Sh piirmääraga vahendid	Kokku	Sh piirmääraga vahendid	Kokku	Sh piirmääraga vahendid
Osa 11 SOTSIAALMINISTERIUMI VALITSEMISALA								
KULUD	-5 888 731	-276 036	-258 212	-258 212	-6 146 943	-534 248	4,38	93,54
INVESTEERINGUD	-4 680	-4 484	-425	-425	-5 105	-4 909	9,08	9,48
Tulemusvaldkond: HEAOLU								
KULUD	-4 096 560	-84 033	-106 594	-106 594	-4 203 153	-190 627	2,60	126,85
INVESTEERINGUD	-141	-141	-345	-345	-486	-486	244,52	244,52
Tööturuprogramm								
Kulud	-760 409	-9 120	-102 206	-102 206	-862 615	-111 326	13,44	1120,63
Sotsiaalkindlustuse programm								

Kulud	-2 459 699	-4 904	-24	-24	-2 459 723	-4 928	0,00	0,49
Hoolekande programm								
Kulud	-85 770	-51 718	-2 954	-2 954	-88 724	-54 672	3,44	5,71
Investeeringud	0	0	-335	-335	-335	-335	100,0	100,0
Laste ja perede programm								
Kulud	-788 737	-17 047	-1 410	-1 410	-790 147	-18 457	0,18	8,27
Investeeringud	0	0	-10	-10	-10	-10	100,0	100,0
Tulemusvaldkond: TERVIS								
KULUD	-1 792 172	-192 003	-151 618	-151 618	-1 943 790	-343 621	8,46	78,97
INVESTEERINGUD	-4 539	-4 343	-80	-80	-4 619	-4 423	1,76	1,84
Tervist toetavate valikute programm								
Kulud	-20 080	-15 621	-1 200	-1 200	-21 280	-16 821	5,98	7,68
Inimkeskse tervishoiu programm								
Kulud	-1 765 448	-171 637	-150 418	-150 418	-1 915 866	-322 055	8,52	87,64
Investeeringud	-4 539	-4 343	-80	-80	-4 619	-4 423	1,76	1,84

Tööturuprogramm

Töötasu jätkutoetuse maksmine 102,2 mln eurot

Vabariigi Valitsuse kehtestatud piirangute tõttu on oluliselt häiritud ettevõtjate majandustegevus ning sellega seoses makstakse ettevõtetele ja füüsilisest isikust ettevõtjatele (FIE) ühekordselt töötasu jätkutoetust märtsi- ja aprillikuu eest. Töötasu jätkutoetust saab taotleda ettevõtte, mille käive või tulu on 2021. aasta märtsis langenud vähemalt 50% võrreldes perioodiga detsember 2019 kuni veebruar 2020. Töötukassa kompenseerib tööandjale 60 protsenti töölepinguga töötaja varasemast keskmisest palgast, aga mitte rohkem kui 1000 eurot kuus (bruto). Sellele lisandub toetuse summalt arvestatud sotsiaalmaks ja tööandja töötuskindlustusmaks. FIE toetuse suurus on 584 eurot kuus. Lisaeelarvega eraldatakse Töötukassale 102,2 mln eurot tööturuteenuste ja -toetuste sihtkapitali töötasu jätkutoetuse maksmiseks.

Piirangutest tulenevad mõjud

COVID-19 levik mõjutab oluliselt Sotsiaalkindlustusameti (SKA) poolt pakutavaid teenuseid ja töid. Lisaeelarvega eraldatakse 1 925 eurot tööde ümberkorraldamiseks. Piirangute tõttu tuli sulgeda teeninduskohad eesmärgiga vähendada kriitilise riskirühma liikumist ja otsekontakte, ümber tuleb korraldada kõikide SKA poolt pakutavate teenuste kättesaadavus. Lisaks seoses töötajate haigestumisega tuleb tööülesandeid ümber suunata ja tagada kiired väljaõpped – seoses sellega kaasnevad personalile ületunnid ja muud täiendavad kulud.

Sotsiaalkindlustuse programm

Piirangutest tulenevad mõjud

COVID-19 levik mõjutab oluliselt Sotsiaalkindlustusameti poolt pakutavaid teenuseid ja töid. Lisaeelarvega eraldatakse 23 870 eurot tööde ümberkorraldamiseks, lisäülesannete, ületundide ja personali kiire väljaõppe jaoks, et säilitada teenuste kättesaadavus.

Hoolekande programm

Elanikkonna vaimse tervise toetamine seoses COVID-19 olukorraga 97 420 eurot

Vaimse tervise nõustamise ja tugimeetmetena on oluline pakkuda ühiskonnale psühholoogilise abina tugiliini ja pakkuda e-nõustamise teenust. Vaimse tervise ennetus- ja teavitustöö raames on eesmärgiks teha sihitatud kommunikatsioon, kuidas piirangute, lähikontaktide puudumise, hoolitsemiskohustuse järsu tõusu jms COVID-19 levikuga kaasnevaga toime tulla. Lisaks rahastatakse vanemaealistele suunatud teavitustööd.

Üld- ja erihooldekodude täiendavate tööjõukulude katmine 0,72 mln eurot

Seoses COVID-19 haigusjuhtumitega üld ja erihooldekodudes on tekkinud teenusosutajatel täiendavaid tööjõukulusid seonduvalt hooldustöötajatele ületunnitöö eest lisatasude maksmisega ja/või ajutiste töötajate palkamisega. Asutuste enda eelarves ei ole piisavalt ressursse täiendavate kulude katmiseks. Lisaeelarvega on planeeritud vahendid hoolekande asutustele, kellel 2021. aastal on tekkinud seoses COVID-19 haigestumisega asutuses täiendavad tööjõukulused, mida ei ole eelnevalt rahastatud Vabariigi Valituse reservi vahenditest. Täiendavate tööjõukulude hüvitist saavad taotleda hoolekandeadasutused, kus teenuse osutamise asukohas on tuvastatud COVID-19 haigusjuhtumid ning hoolekande asutustes ei ole esimese vaksineerimise laine kahe doosiga vaksineerimine läbiviidud.

Ohvriabi 0,2 mln eurot

Piirangutest ja COVID-19 levikust tulenevalt on suurenenud ühiskonnas vajadus kriisitööspetsialistide ja nende kiirema reageerimise võimekuse järele. Ühiskonnas on nõrgenenud inimeste vaimne tervis ja sellest tulenevalt kasvanud vägivallatsete hulk. Meetme raames suurendab Sotsiaalkindlustusamet ohvriabitöötajate, kriisitööspetsialistide ja vägivallast loobujate nõustajate hulka. Käivitatakse veebikonstaabli-laadne nõustamine sotsiaalmeedias eesti ja vene keeles, võetakse proaktiivselt ühendust varasemate klientidega ning tagatakse ööpäevaringne väljareageerimise võimekus mandri-Eestis alaealiste ja noortega seotud traumaatiliste sündmuste korral. Tänapäevaks on vägivallast loobumise nõustamiste maht ning nõudlus teenuse järele ületanud võimekuse piiri.

Erihoolekanne ja rehabilitatsioon 1,2 mln eurot

COVID-19 levikuga on oluliselt puudutatud olnud hoolekande asutused ja teenusel olevad kliendid – meetme raames toetatakse erihoolekande ja rehabilitatsiooni töötajaid kovisioonide ja supervisioonidega, korraldatakse tegevusjuhendajatele e-koolitusi, tasustatakse tegevusjuhendajate ületunnitasusid seoses personali haigestumisega. Selleks, et pandeemiaolukorras ja selle järgselt saaksid teenuse kasutajad piisavalt oma lähedastega suhelda, hüvitatakse erihoolekandeteenuse osutajatele tahvelarvutite soetamine, et kliendid saaksid luua kontakte oma lähedastega, mis on oluline kõikidele osapooltele. Meetme raames kompenseeritakse ka isikukaitsevahendite soetamist haigestumuse vältimiseks.

Üldhooldus 0,61 mln eurot

Üldhoolduses on kõige keerulisem olukord personaliga. Meetme eesmärk on tagada üldhoolduse töötajatele supervisiooni teenus ja töötajatele psühholoogiline nõustamine vaimse tervise parendamiseks ja hoidmiseks. Plaanis on toetada asutusi asenduspersonali leidmisega või ületundide eest lisatasude maksmisega. Personali kasvava haigestumisega on oluline tagada asutustele ühekordsete kiirtestide olemasolu ja testimise võimekus ning vastavate andmete kiirtöötlus. Tegevustele suunatakse lisaeelarvega 0,37 mln eurot.

Hingehoiuteenus hoolekandeadasutustele ja hingehoiutelefoni teenus 0,24 mln eurot 2020. aasta COVID-19 meetmena on hoolekande asutuste klientidele pakutud hingehoiuteenust 15-s üle saja teenuskohaga asutuses, neis asutuses pikendati teenuse jätkumist kuni 2021. aasta lõpuni.

Lisaks pakutakse eesti elanikele ööpäevaringset hingehoiutelefoni teenust. Arvestades COVID-19 seotud kriisiolukorda on vaja hingehoiuteenuseid laiendada. Vahendeid selleks on planeeritud 0,24 mln eurot, millest üldhoolekande asutustes, kus on üle 60 teenuskohta (20-25 asutust) ja kus puudub riiklikult toetatud hingehoiuteenus, suunatakse 0,11 mln eurot, koduhooldusel olevatele inimestele hingehoiuteenuse käivitamiseks 90 000 eurot ning hingehoiutelefoni operaatoritasude suurenemisega seoses liini hõivatuse tõusuga 40 000 eurot.

Piirangutest tulenevad mõjud

COVID-19 levik mõjutab oluliselt Sotsiaalkindlustusameti poolt pakutavaid teenuseid ja töid. Lisaeelarvega eraldatakse 36 483 eurot tööde ümberkorraldamiseks, lisäülesannete, ületundide ja personali kiire väljaõppe jaoks, et säilitada teenuste kättesaadavus.

Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT) arendused ja ülalpidamiskulud COVID-19 kriisi tõkestamiseks 0,34 mln eurot

Vabatahtlike kaasamise toetamine kriisi- ja ohvriabitöös ning vaimse tervise toetamine eesmärgiks on luua IKT-lahendusena tööülesannete ja kulude veebipõhine haldussüsteem, mille kaudu Sotsiaalkindlustusameti vabatahtlikud, nagu tugiisikud, psühholoogilise esmaabi nõustajad, vahendajad ning alates 2022 ka kriisitöö tegijad, saavad tööülesandeid, mis tagab ajaarvestuse ning toetab kulude kompenseerimise lihtsustamist.

Hooldekodude elanike viibimiskoha registreerimine – eesmärgiks on teha IKT (STAR) arendus selleks, et saada online ülevaade hooldekodude elanikest, mis on oluline erinevate toimetudelite ja kriiside tarbeks.

Lisaks tehakse IKT arendus toimetulekutoetuse skeemi laiendamiseks (KOVile).

Laste ja perede programm

Kinnise lasteasutuse teenus (KLAT) ja abivajava lapse sotsiaalse rehabilitatsiooni teenuse rahastamine 1,01 mln eurot

Kriisi ajal on laste vaimne tervis aina halvenenud ning suurenenud on riskikäitumine, sh kasvanud KLAT taotluste arv ja sotsiaalset rehabilitatsiooni vajavate laste arv. Kui 2019.a esitati 105 taotlust, siis 2020.a tõusis arv 149ni. Lapsed suunatakse KLATi kohtu määruse alusel, kuna nad on endale või teistele ohtlikud ja vajavad kohest vabaduse piiramist. Samas ootavad lapsed praegu teenuse järjekorras, mistõttu nende abivajadus suureneb veelgi (ca 30 last on järjekorras). Politsei, prokuratuuri ja kriminaalhoolduse info alusel on suurenenud noorte kampade kogunemised. Kasvanud on vahistatute laste arv, kui 2019.a vahistati 4 last, siis 2020 oli 12 vahistamist. Kõik need lapsed jõudsid ka KLATi teenusele. Probleemi lahendamiseks on vaja luua lisakohti, toetada asenduskodusid, et lapsed ei satuks sealt KLATi, toetada personali ja KLATis olevaid lapsi, kes on olnud pikalt isolatsioonis. Meetmega tagatakse KLAT asutuste personali vajadused seoses ületundidega ja töötajate haigestumisega, võimaldatakse töötajatele isikukaitsevahendite olemasolu ja varustatakse asutusi COVID-19 kiirtestidega, mis on olulised nii personalile kui ka lastele.

Elanikkonna vaimse tervise toetamine seoses COVID-19 olukorraga 0,34 mln eurot

Vaimse tervise nõustamise ja tugimeetmetena on oluline pakkuda lastele ja lapsevanematele e-nõustamise võimalust, mida saab siduda olemasoleva lasteabi nõustamisteenusega, ning luua ja kasutusse anda vaimse tervise eneseabi digitaalsed tööriistad lastele. Meetmest kaetakse abivajajatega töötavate spetsialistide pädevuse tõstmine vaimse tervise toetamisel. Lisaks sisaldab meede lastele ja peredele suunatud teavitustööd nii eneseabi kui olemasolevate teenuste ja abivõimaluste kohta.

E-psühholoogi broneerimissüsteem 10 000 eurot – eesmärgiks on luua lasteabi kodulehele lihtne broneerimissüsteem, et isikustatud nõustamist teha nii lastele, kui ka lastevanematele neile sobival ajahetkel ja sobivas kohas.

Piirangutest tulenevad mõjud

COVID-19 levik mõjutab oluliselt Sotsiaalkindlustusameti poolt pakutavaid teenuseid ja töid. Lisaeelarvega eraldatakse 47 722 eurot tööde ümberkorraldamiseks, lisäülesannete, ületundide ja personali kiire väljaõppe jaoks, et säilitada teenuste kättesaadavus.

Tervist toetavate valikute programm

Elanikkonna vaimse tervise toetamine seoses COVID-19 olukorraga 1,2 mln eurot

Lisaeelarve vahendid toetavad sotsiaalkaitseministri poolt kokku kutsutud hädaolukorra vaimse tervise staabi ja mõttekoja poolt läbi viidavat tegevust kiirete ja tõhusate abimeetmete rakendamiseks kaasates riigiasutusi, erasektorit, vabaihendusi ja valdkonna eksperte.

Lisaks on planeeritud vahendid perearsti teraapiafondi, mille eesmärgiks on tõsta esmatasandil pakutavate vaimse tervise teenuste mahtu ja parandada vaimse tervise teenuste kättesaadavust seoses COVID-19 olukorras kasvanud elanikkonna stressitaseme ja vaimse tervise probleemidega (ärevushäired, depressioon, sõltuvushäired). Tänase seisuga on Eestis 188 kliinilist psühholoogi, kellest u 90 töötavad haiglates (paljud neist osakoormusega) ning ülejäänud erapraksises. Senini on perearsti teraapiafondist osutanud teenuseid need kliinilised psühholoogid, kes töötavad tegevusluba omava tervishoiuteenuse osutaja juures. Lisarahastus võimaldab avada turgu ja rakendada senisest poole suuremal määral ka erapraksises töötavaid litsentseeritud kliinilisi psühholooge vaimse tervise teenuse osutamiseks. Sellega võimaldatakse kliiniliste psühholoogide ressursi maksimaalne kasutamine psühholoogiliseks konsultatsiooniks, ja psühhoteraapiaks, sealhulgas kaugvastuvõttude vormis. Lisarahastusega laiendatakse ajutiselt ka perearsti teraapiafondi teenuste loetelu kliinilise psühholoogi poolt läbiviidavatele psühholoogilistele uuringutele, mis aitab tõhustada raviotsuste tegemist nii lastele kui täiskasvanutele. Muuhulgas võiks tekkida võimalus arendada ja pakkuda madala intensiivsusega tõendus põhiseid sekkumisi, mida osutavad vaimse tervise õed ja psühholoog-nõustajad, ning pakkuda vastavat täiendõpet. Programmi meetme elluviimist korraldab Eesti Haigekassa.

Inimkeskse tervishoiu programm

PCR¹ testimine 20,8 mln eurot

Koroonaviiruse leviku tuvastamiseks ja nakkuse leviku peatamiseks on oluline tagada PCR testimise väga hea kättesaadavus. Eesmärk on võimalikult varakult COVID-19 nakatunud avastada ja nakkuskolded isoleerida. Testimise kättesaadavus annab kinnitatud pildi viirusnakkuse levikust, võimaldab kiiret tegevust kontaktsete väljaselgitamiseks ja on aluseks epideemiatõrje meetmete rakendamiseks ning kolletes nakkushaiguse leviku piiritlemiseks. Testitakse haigussümptomitega inimesi ning asümptomaatilised epidemioloogilistel näidustustel, tehakse vastavalt vajadusele laustestimisi.

Vaktsiinid 23,9 mln eurot

---

¹ Koroonaviiruse diagnoosimiseks ja nakkuse avastamiseks on kasutusel viiruse RNA määramine. Test võimaldab avastada viiruse olemasolu juba varajases staadiumis ja seega vajadusel karantiini koheselt rakendada. Viiruse RNA-d on võimalik määrata nn klassikalisel real-time PCR (Polymerase chain reaction) meetodil.

COVID-19 pandeemia pidurdamiseks on kaks kõige efektiivsemat abinõu: piirangud ja vaksineerimine. Esimesed COVID-19 haiguse vastased vaktsiinid võeti kasutustele eelmisel aastal, EL müügiloani on seni jõudnud COVID-19 vaktsiinide tootjatest vaid 4: Pfizer/BioNTech, AstraZeneca, Moderna ja Janssen Pharmaceutica NV. Kogu maailmas on COVID-19 vaktsiinide nõudlus suurem kui pakkumine. EL turule jõudnud vaktsiinide tarnekindlus on kõikum, tarded ei tulnud oodatud mahus ning tänase seisuga ei ole teada, kas COVID-19 vastane vaksineerimine annab immuunsuse üheks hooajaks või pikemaks ajaks. Seetõttu on riskide maandamiseks oluline liituda erinevate tootjatega sõlmitavate eelostulepingutega EL COVID-19 vaktsiinide ühishanke protsessis, mis tagab kvaliteetsete, ohutute ja efektiivsete vaktsiinide kättesaadavuse Eesti elanike vaksineerimiseks. Kavandatud on ühineda kokku 8 eelostulepinguga.

Vaksineerimise korraldamine 6,3 mln eurot

2021. aastal on eesmärk vaksineerida 750 tuhat Eestis elavat inimest. Hetkel kasutada olevate vaktsiinide puhul on vaja igale inimesele teha kaks vaktsiinisisüsti SARS-CoV-2 viiruse eest kaitse saavutamiseks. Ühe vaksineerimise läbiviimise vaktsiinisisüsti hind on 5,30 eurot või 7,30 eurot olenevalt sellest kas vaksineerimine toimub töönädala sees või nädalavahetusel. Et katta vähemalt 70% elanikkonna COVID-19 vaksineerimine on vaja täiendavalt vahendeid 6,3 miljonit eurot.

Terviseameti kriisijuhtimise kulud 2,73 mln eurot

SARS-CoV-2 viiruse levikust tingitud tervishoiulase hädaolukorra ohjamisel Eestis on Terviseametil, kui hädaolukorda juhtival asutusel, kaks seadustest tulenevat tegevussuunda. Esiteks viiruse leviku tõkestamine, mis sisaldab tegevustena nakkuskollete kiiret kaardistamist ja aktiivset tegelemist nakatunute ning lähikontaktsetega (ehk epidemioloogilise uuringu läbiviimist) ja osalemist tõkestusmeetmete väljatöötamisel ning nende rakendamisel. Teiseks tervishoiuteenuse valmisoleku ja toimepidevuse korraldamine. Lisaeelarvesse on planeeritud nii väljastpoolt kaasatud tööjõu (kriisistaabi liikmed; haigete ja lähikontaktsete seire) rahastamine, kui ka Terviseameti teenistujate COVID-19 seotud ületundide ja kommunikatsioonikulude katmine.

Seoses piirangutega suureneb infovajadus, seetõttu suunatakse lisaeelarvega ka vahendeid ühiskonna teadlikkuse tõstmiseks 1 mln eurot.

Eesti Haigekassale haiguslehtede hüvitamine alates 6. päevast (mai kuni detsember) 12 mln eurot

Valitsuse otsusega pikendatakse 01.01.21-30.04.2021 kehtivat haiguspäevade hüvitamise korda kuni 2021. aasta lõpuni. Selle järgi rakendub kõikide haiguslehtede puhul töötajale üks omavastutuse päev, kaks kuni viis haiguspäeva hüvitab tööandja ning alates kuuendast haiguspäevast maksab haigushüvitist haigekassa. Lisakulu täiendava kolme haiguspäeva hüvitamisest perioodil mai kuni detsember on 12 miljonit eurot.

Covid-19 ravimite (mh Remdisiviri) hankimiseks perioodil (aprill kuni detsember) 4 mln eurot.

Teenuseosutajate lisakulud seoses COVID-19 levikuga mai kuni detsember 52 mln eurot

SARS-CoV-2 viiruse levikuga võitlemiseks on oluline tagada tervishoiuteenuste väga hea kättesaadavus. Eesmärk on vastavalt vajadusele korraldada ümber tervishoiuteenuse osutajate ning tervishoiutöötajate töö selliselt, et vajalik arstiabi oleks Eesti inimestele tagatud. See nõuab tervishoiutöötajatelt lisatöötunde ning asutustes töö ümberkorraldamist, et tagada valmisolek olukordadeks, kus toimub järsk nakatanute levik. Samuti on vajalik leida asendustöötajad teenuseosutajate juurde, kus haigestunuteks on arstid ise. Lisaraha on vajalik üldarstiabi,

eriarstiabi, kiirabi ja õendusteenuse töö ümberkorraldamiseks ning tervishoiutöötajale täiendava tasu maksmiseks.

Haigekassa reservkapitali taastamine negatiivse maksulaekumise korral 26,5 mln eurot

Tulenevalt COVID-19 pandeemiast Eestis ning täiendavate piirangute kehtestamisest on ilmselt majandusprognosis negatiivsem ja sotsiaalmaksulaekumine prognoositust halvem ning vajalik on suunata haigekassale lisaeelarvest 26,5 mln euro ulatuses täiendavaid vahendeid reservkapitali taastamiseks, et täita seadusega ettenähtud nõuded.

Meditsiinitehnika soetamine COVID-19 ravitegevuseks tervishoiuvõrgus 0,68 mln eurot

Vahendid kasutatakse üle-eestiliselt haiglatele vajaminevate seadmete soetamiseks COVID-19 ravitegevuse paremaks korraldamiseks. Seadmed toetavad hapnikuravi võimekust, operatsioonijärgset isolatsioonvõimekust ning teisi COVID-19 patsientide arvu kasvust tulenevaid tegevusi, et tulla toime suurenenud koormusega haiglates.

Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia arendused ja ülalpidamiskulud COVID-19 kriisi tõkestamiseks 0,64 mln eurot

COVID-19 testitulemuste ja immuniseerimisinfo piirüleseks edastamiseks ja verifitseerimiseks teostatakse infovahetussüsteemi KSI (Keyless Signature Infrastructure) arendus.

Piirangud ja COVID-19 laialdane levik toob kaasa täiendava vajaduse nakatunute ja lähikontaktsete teavitamiseks, et vähendada kontaktide arvu ja seeläbi nakatumist. Teavitamist viiakse läbi sms-teenuste ja kõneroboti abil.

Lisaks suureneb vajadus kiire ja täpsema kriisijuhtimisaruandluse järele, millega kaasneb täiendav analüütikute ja andmelao inseneride tööjõuvajadus.

III OSA. 2021. AASTA LISAEELARVE SEADUSE EELNÕU TEKSTIPARAGRAHVIDE SELGITUSED

Paragrahviga 2 nähakse ette lisaeelarvega eraldatud vahendite eristamiseks vajalikud arvestusobjektid. Kulud ja finantseerimistehingud tähistatakse objektikoodiga SE000050, investeeringud IN000050. Vabariigi Valitsuse reserv VR005000 ja sihtotstarbeliste vahendite reserv SR005000. Spetsiifilise arvestusobjekti kasutuselevõtt võimaldab vahendeid kajastada eristuvalt muudest riigieelarve vahenditest kõikides eelarve ja finantsarvestuse infosüsteemides. Lisaks vahendite arvestuse täpsusele võimaldab kindla arvestusobjekti kasutamine jälgida ka vahendite ülekandmist.

Vabariigi Valitsuse korralduse või rahandusministri käskkirja andmise järgselt luuakse reservi eraldisele eelarve objekti kood, mille kolmas ja neljas koht on 00, 5. kohal püsiv tunnus "5" ning koodi 6-8. kohal korralduse või käskkirja number (nt VR005038, SR005121).

Eelnõu paragrahviga 3 kehtestatakse tingimused 2021. aasta lisaeelarvega eraldatavate toetusvahendite kasutuselevõtuks. Analoogselt 2020. aasta lisaeelarve vahendite kasutusele võtmisega, peavad koroonaviiruse levikuga seotud kriisi leevendamiseks ette nähtud toetusprogrammid olema kooskõlas riigieelarve seaduse paragrahvi 81³ alusel Vabariigi Valitsuse kehtestatud üldtingimustega.

Samuti peavad valitsemisalad nagu ka 2020. aastal enne toetusprogrammide kehtestamist või raha toetusmeetmesse suunamist saama heakskiidu Vabariigi Valitsuselt. Siinjuures tuleb silmas pidada seda, et heaks kiitmiseks ei esitata ainult ministri kehtestatavate toetusprogrammide eelnõusid, vaid ka muud kavandid, sõltumata vahendite kasutusele võtmise õiguslikust vormist, näiteks halduslepingud jne.

Algatab Vabariigi Valitsus 18. märtsil 2021. a

Vabariigi Valitsuse nimel

(allkirjastatud digitaalselt)

Heili Tõnisson

Valitsuse nõunik

LISA 1: LISAEELARVE MEETMETE NIMEKIRI

Tabel 13. Lisaeelarve meetmete nimekiri, tuhat eurot

Meetmete nimekiri	Eelarve
KOKKU	640 739
Vabariigi Valitsus	245 600
Tööturuteenuste ja -toetuste sihtkapitali suurendamine töötasu toetuste maksmiseks	57 600
Pensioni II samba riigpoolne hüvitis lahkujatele (sissemaksete peatamine)	117 000
Reserv ettenägematuteks kuludeks	55 000
KOVide omatulude vähenemise ja täiendavate kulude kompensatsioon, sh internetiühenduseks 1 mln	16 000
Riigikantselei	250
Kommunikatsioon	250
Haridus- ja Teadusministeerium	13 350
Arendavate laste- ja noortelaagrite toetus suvel ning erahuvihariduse-huvitegevuse, erakoolide lasteaia- lastehoiu toetus	12 000
Õpilastele arvutite soetamise toetamine	500
Kiirtestid koolides sh kutsekoolid	850
Keskkonnaministeerium	175
Piirangutest tulenevalt aktiivõppeprogrammide ärajäämine	175
Kultuuriministeerium	41 940
Toetusmeede era spordiobjektidele	975
Toetusmeede filmide tootmise katkemisest tulenevalt	1 950
Toetusmeede kinodele ja filmilevitajatele	3 300
Toetusmeede kultuurikorraldajatele	21 300
Toetusmeede spordialaliitudele	600
Toetusmeede sportmängude spordialaliitudele ja meistriliiga klubidele	675
Toetusmeede vabakutselistele loovisikutele	6 740
Toetusmeede VÕS lepingute alusel töötavatele treeneritele	400
Suurürituste riskifond	6 000
Majandus- ja kommunikatsiooniministeerium	48 000
Kommertsbussiliini vedajate toetusmeede	4 000
Turismisektori osaline toetus	25 000
Ettevõtluse erakorraline toetusmeede	19 000
Maaeluministeerium	1 821
Magaveekala töötlemisettevõtete erakorraline toetus	1 821
Rahandusministeerium	30 000
KOVide investeeringud	30 000
Siseministeerium	966
Palvepooltundide teleülekanDED	120
SIM lisakulud (PPA, PÄA, HÄK)	306
Kirikute/koguduste toetus	540
Sotsiaalministeerium	258 637
Haiguslehtede täiendava 3 päeva kompenseerimine haigekassa poolt	12 000
Erihoolekanne ja rehabilitatsioon	1 200
IKT arendused ja ülalpidamiskulud COVID-19 kriisi tõkestamiseks (tervise valdkond)	638
Kinnise lasteasutuse teenus (KLAT)	1 012
Meditatsioonitehnika soetamine COVID-19 ravitegevuseks tervishoiuvõrgus	677
Ohvriabi	200
PCR testimine	20 843
Piirangutest tulenevad mõjud Sotsiaalkindlustusametilele (tööjõukulud, majandamiskulud)	110
COVID-19 ravimid (sh Remdesivir)	4 000
Haigekassa reservkapitali taastamine	26 500

Riigi 2021. aasta lisaeelarve seaduse eelnõu seletuskiri

Tervishoiuteenuse osutajate (haiglad, perearstikeskused jm) lisakulud seoses COVID-19 levikuga	52 000
Terviseameti kriisijuhtimise kulud	2 731
Tööturuteenuste ja -toetuste sihtkapitali suurendamine töötasu toetuste maksmiseks	102 204
Vaktsiinid	23 911
Vaktsineerimise teenus	6 300
Ühiskonna teadlikkuse tõstmine (teavitustegevused)	1 000
Üld- ja erihooldekodude täiendavate töajõukulude katmine	720
Üldhooldus	609
IKT arendused ja ülalpidamiskulud COVID-19 kriisi tõkestamiseks (sotsiaalvaldkond)	345
Elanikkonna vaimse tervise toetamine seoses COVID-19 olukorraga	1 637

LISA 2: MAJANDUSLIKU SISU JAOTUS ASUTUSTE LÕIKES

Tabel 14. Majandusliku sisu jaotus asutuste lõikes, tuhat eurot

	2021.a riigieelarve seadus	Lisaeelarve eelnõu	Täpsustatud 2021.a riigieelarve	Muutus
Jagu 1. Riigikantselei haldusala				
Investeeringud	-7 574	-50	-7 624	0,7%
Kulud kokku	15 714	-200	15 914	1,3%
Tööjõukulud	-6 749	-100	-6 849	1,5%
Majandamiskulud	-6 398	-100	-6 498	1,6%
Jagu 2. Haridus- ja Teadusministeeriumi valitsemisala				
Kulud kokku	-799 368	-13 350	-812 718	1,7%
Haridus- ja Teadusministeerium				
Kulud kokku	-622 778	-13 350	-636 128	2,1%
Muud toetused	-485 973	-13 350	-499 373	2,8%
Jagu 5. Keskkonnaministeeriumi valitsemisala				
Kulud kokku	-187 543	-175	-187 718	0,1%
Keskkonnaministeerium				
Kulud kokku	-136 334	-175	-136 509	0,1%
Muud toetused	-60 165	-175	-60 340	0,3%
Jagu 6. Kultuuriministeeriumi valitsemisala				
Kulud kokku	-275 749	-41 940	-317 689	15,2%
Kultuuriministeerium				
Kulud kokku	-250 805	-41 940	-292 745	16,7%
Muud toetused	-180 210	-41 940	-222 150	23,3%
Jagu 7. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisala				
Kulud kokku	-813 851	-48 000	-861 851	5,9%
Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium				
Kulud kokku	-494 030	-48 000	-542 030	9,7%
Muud toetused	-233 187	-48 000	-281 187	20,6%
Jagu 8. Maaeluministeeriumi valitsemisala				
Kulud kokku	-436 956	-1 821	-438 777	0,4%
Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Amet				
Kulud kokku	-383 935	-1 821	-385 756	0,5%
Tööjõukulud	-6 147	-36	-6 182	0,6%
Muud toetused	-293 697	-1 785	-295 482	0,6%
Jagu 9. Rahandusministeeriumi valitsemisala				
Kulud kokku	-233 707	-30 000	-263 707	12,8%
Rahandusministeerium				
Kulud kokku	-125 630	-30 000	-155 630	23,9%
Investeeringutoetused	-54 817	-30 000	-84 817	54,7%
Jagu 10. Siseministeeriumi valitsemisala				
Kulud kokku	-423 127	-966	-424 093	0,2%
Siseministeerium				

Riigi 2021. aasta lisaeelarve seaduse eelnõu seletuskiri

	2021.a riigieelarve seadus	Lisaeelarve eel nõu	Täpsustatud 2021.a riigieelarve	Muutus
Kulud kokku	-38 730	-660	-39 390	1,7%
Muud toetused	-20 737	-660	-21 397	3,2%
Päästeamet				
Kulud kokku	-73 110	-39	-73 149	0,1%
Tööjõukulud	-49 995	-14	-50 009	0,0%
Majandamiskulud	-20 601	-25	-20 625	0,1%
Politsei- ja Piirivalveamet				
Kulud kokku	-209 908	-224	-210 132	0,1%
Tööjõukulud	-133 856	-193	-134 049	0,1%
Majandamiskulud	-55 780	-31	-55 810	0,1%
Häirekeskus				
Kulud kokku	-7 049	-43	-7 092	0,6%
Majandamiskulud	-1 176	-43	-1 219	3,7%
Jagu 11. Sotsiaalministeeriumi valitsemisala				
Investeeringud kokku	-4 680	-425	-5 105	9,1%
Kulud kokku	-5 888 731	-258 212	-6 146 943	4,4%
Sotsiaalministeerium				
Kulud kokku	-2 558 652	-206 839	-2 765 492	8,1%
Majandamiskulud	-13 428	-1 200	-14 628	8,9%
Muud toetused	-677 560	-205 639	-883 200	30,4%
Sotsiaalkindlustusamet				
Kulud kokku	-3 274 565	-3 330	-3 277 895	0,1%
Tööjõukulud	-75 002	-646	-75 649	0,9%
Majandamiskulud	-86 044	-2 684	-88 728	3,1%
Terviseamet				
Kulud kokku	-12 976	-47 484	-60 460	366,0%
Tööjõukulud	-8 383	-2 675	-11 058	31,9%
Majandamiskulud	-3 953	-44 810	-48 763	1133,6%
Tervise ja Heaolu Infosüsteemide Keskus				
Investeeringud	-4 630	-425	-5 055	9,2%
Kulud kokku	-10 598	-558	-11 156	5,3%
Tööjõukulud	-4 732	-154	-4 886	3,3%
Majandamiskulud	-3 152	-404	-3 556	12,8%

Riigi 2021. aasta lisaeelarve seaduse eelnõu seletuskiri

	2021.a riigieelarve seadus	Sh piir-määruga vahendid	Lisaeelarve eelnõu	Sh piir-määruga vahendid	Täpsustatud 2021.a riigieelarve	Sh piir-määruga vahendid	Muutus	Sh piir-määruga vahendid
KULUD KOKKU	-23 514	-14 732	0	0	-23 514	-14 732	0,0%	0,0%
INVESTEERINGUD KOKKU	-635	-635	0	0	-635	-635	0,0%	0,0%
KÄIBEMAKSU KULU	-651	0	0	0	-651	0	0,0%	-
Osa 2. VABARIIGI PRESIDENTI KANTSELEI								
TULUD KOKKU	28	0	0	0	28	0	0,0%	-
KULUD KOKKU	-4 599	-3 965	0	0	-4 599	-3 965	0,0%	0,0%
INVESTEERINGUD KOKKU	-357	-357	0	0	-357	-357	0,0%	0,0%
KÄIBEMAKSU KULU	-325	0	0	0	-325	0	0,0%	-
Osa 3. RIIGIKONTROLL								
KULUD KOKKU	-5 210	-5 058	0	0	-5 210	-5 058	0,0%	0,0%
KÄIBEMAKSU KULU	-229	0	0	0	-229	0	0,0%	-
Osa 4. ÕIGUSKANTSLER								
KULUD KOKKU	-2 949	-2 835	0	0	-2 949	-2 835	0,0%	0,0%
KÄIBEMAKSU KULU	-108	0	0	0	-108	0	0,0%	-
Osa 5. RIIGIKOHUS								
TULUD KOKKU	220	0	0	0	220	0	0,0%	-
KULUD KOKKU	-5 411	-3 471	0	0	-5 411	-3 471	0,0%	0,0%
KÄIBEMAKSU KULU	-94	0	0	0	-94	0	0,0%	-
Osa 6. VABARIIGI VALITSUS								
TULUD KOKKU	313 000	0	0	0	313 000	0	0,0%	-
KULUD KOKKU	-2 630 115	-644 478	-245 600	-245 600	-2 875 715	-890 078	9,3%	38,1%
Euroopa Liidu makse	-337 120	0	0	0	-337 120	0	0,0%	-
Rahvusvaheliste organisatsioonide liikmemaksud	-5 290	-5 290	0	0	-5 290	-5 290	0,0%	0,0%
Vabariigi Valitsuse reservid	-89 767	-89 767	-229 600	-229 600	-319 367	-319 367	255,8%	255,8%
Kohaliku omavalitsuse üksuste toetusfond	-462 609	-442 196	-16 000	-16 000	-478 609	-458 196	3,5%	3,6%
sh riikliku ülesande kulude hüvitamiseks	-21 541	-1 127	0	0	-21 541	-1 127	0,0%	0,0%
Kohaliku omavalitsuse üksuste eelarvete tasandusfond	-107 225	-107 225	0	0	-107 225	-107 225	0,0%	0,0%

Riigi 2021. aasta lisaeelarve seaduse eelnõu seletuskiri

	2021.a riigieelarve seadus	Sh piir- määraga vahendid	Lisaeelarve eel nõu	Sh piir- määraga vahendid	Täpsustatud 2021.a riigieelarve	Sh piir- määraga vahendid	Muutus	Sh piir- määraga vahendid
Kohaliku omavalitsuse üksustele edasiantavad maksud	-1 315 104	0	0	0	-1 315 104	0	0,0%	-
Jagu 1. Riigikantselei haldusala								
TULUD	1 006	0	0	0	1 006	0	0,0%	-
KULUD	-15 714	-13 905	-200	-200	-15 914	-14 105	1,3%	1,4%
INVESTEERINGUD	-7 574	-7 532	-50	-50	-7 624	-7 582	0,7%	0,7%
KÄIBEMAKSU KULU	-2 127	0	0	0	-2 127	0	0,0%	-
Tulemusvaldkond: TÕHUS RIIK								
KULUD	-15 714	-13 905	-200	-200	-15 914	-14 105	1,3%	1,4%
INVESTEERINGUD	-7 574	-7 532	-50	-50	-7 624	-7 582	0,7%	0,7%
Vabariigi Valitsuse ja peaministri tegevuse toetamine								
Kulud	-15 714	-13 905	-200	-200	-15 914	-14 105	1,3%	1,4%
Investeeringud	-7 574	-7 532	-50	-50	-7 624	-7 582	0,7%	0,7%
Jagu 2. Haridus- ja Teadusministeeriumi valitsemisala								
TULUD	173 483	0	0	0	173 483	0	0,0%	-
KULUD	-799 368	-597 055	-13 350	-13 350	-812 718	-610 405	1,7%	2,2%
INVESTEERINGUD	-8 061	-7 497	0	0	-8 061	-7 497	0,0%	0,0%
FINANTSEERIMISTEHINGUD	306	-14	0	0	306	-14	0,0%	0,0%
KÄIBEMAKSU KULU	-13 157	0	0	0	-13 157	0	0,0%	-
Tulemusvaldkond: TARK JA TEGUS RAHVAS								
KULUD	-577 721	-440 308	-13 350	-13 350	-591 071	-453 658	2,3%	3,0%
INVESTEERINGUD	-8 011	-7 447	0	0	-8 011	-7 447	0,0%	0,0%
Haridus- ja noorteprogramm								
Kulud	-577 721	-440 308	-13 350	-13 350	-591 071	-453 658	2,3%	3,0%
Investeeringud	-8 011	-7 447	0	0	-8 011	-7 447	0,0%	0,0%
Tulemusvaldkond: EESTI KEEL JA EESTLUS								

Riigi 2021. aasta lisaeelarve seaduse eelnõu seletuskiri

	2021.a riigieelarve seadus	Sh piir-määraga vahendid	Lisaeelarve eelnõu	Sh piir-määraga vahendid	Täpsustatud 2021.a riigieelarve	Sh piir-määraga vahendid	Muutus	Sh piir-määraga vahendid
KULUD	-5 861	-5 154	0	0	-5 861	-5 154	0,0%	0,0%
Keeleprogramm								
Kulud	-5 861	-5 154	0	0	-5 861	-5 154	0,0%	0,0%
Tulemusvaldkond: TEADUS								
KULUD	-206 929	-143 873	0	0	-206 929	-143 873	0,0%	0,0%
Teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni programm								
Kulud	-206 929	-143 873	0	0	-206 929	-143 873	0,0%	0,0%
Tulemusvaldkond: TÕHUS RIIK								
KULUD	-8 857	-7 720	0	0	-8 857	-7 720	0,0%	0,0%
INVESTEERINGUD	-50	-50	0	0	-50	-50	0,0%	0,0%
Arhiivindusprogramm								
Kulud	-8 857	-7 720	0	0	-8 857	-7 720	0,0%	0,0%
Investeeringud	-50	-50	0	0	-50	-50	0,0%	0,0%
Jagu 3. Justiitsministeeriumi valitsemisala								
TULUD	40 818	0	0	0	40 818	0	0,0%	-
KULUD	-174 590	-135 745	0	0	-174 590	-135 745	0,0%	0,0%
INVESTEERINGUD	-295	-191	0	0	-295	-191	0,0%	0,0%
FINANTSEERIMISTEHINGUD	-3	-3	0	0	-3	-3	0,0%	0,0%
KÄIBEMAKSU KULU	-9 545	0	0	0	-9 545	0	0,0%	-
Tulemusvaldkond: ÕIGUSRIIK								
KULUD	-174 590	-135 745	0	0	-174 590	-135 745	0,0%	0,0%
INVESTEERINGUD	-295	-191	0	0	-295	-191	0,0%	0,0%
Usaldusväärne ja tulemuslik õigusruum								
Kulud	-174 590	-135 745	0	0	-174 590	-135 745	0,0%	0,0%
Investeeringud	-295	-191	0	0	-295	-191	0,0%	0,0%

Riigi 2021. aasta lisaeelarve seaduse eelnõu seletuskiri

	2021.a riigieelarve seadus	Sh piir-määraga vahendid	Lisaeelarve eelnõu	Sh piir-määraga vahendid	Täpsustatud 2021.a riigieelarve	Sh piir-määraga vahendid	Muutus	Sh piir-määraga vahendid
Jagu 4. Kaitseministeeriumi valitsemisala								
TULUD	16 884	0	0	0	16 884	0	0,0%	-
KULUD	-560 835	-483 589	0	0	-560 835	-483 589	0,0%	0,0%
INVESTEERINGUD	-101 697	-88 500	0	0	-101 697	-88 500	0,0%	0,0%
KÄIBEMAKSU KULU	-46 723	0	0	0	-46 723	0	0,0%	-
Tulemusvaldkond: JULGEOLEK JA RIIGIKAITSE								
KULUD	-560 835	-483 589	0	0	-560 835	-483 589	0,0%	0,0%
INVESTEERINGUD	-101 697	-88 500	0	0	-101 697	-88 500	0,0%	0,0%
Iseseisev sõjaline kaitsevõime								
Kulud	-399 551	-325 756	0	0	-399 551	-325 756	0,0%	0,0%
Investeeringud	-82 262	-81 267	0	0	-82 262	-81 267	0,0%	0,0%
Kollektiivkaitses osalemine								
Kulud	-47 042	-46 844	0	0	-47 042	-46 844	0,0%	0,0%
Investeeringud	-11 215	-2 945	0	0	-11 215	-2 945	0,0%	0,0%
Luure ja eelhoiatust								
Kulud	-57 664	-57 664	0	0	-57 664	-57 664	0,0%	0,0%
Kaitsepoliitika kujundamine ja toetav tegevus								
Kulud	-56 578	-53 326	0	0	-56 578	-53 326	0,0%	0,0%
Investeeringud	-8 220	-4 289	0	0	-8 220	-4 289	0,0%	0,0%
Jagu 5. Keskkonnaministeeriumi valitsemisala								
TULUD	284 658	0	0	0	284 658	0	0,0%	-
KULUD	-187 543	-79 978	-175	-175	-187 718	-80 153	0,1%	0,2%
INVESTEERINGUD	-3 089	-2 825	0	0	-3 089	-2 825	0,0%	0,0%
FINANTSEERIMISTEHINGUD	4 300	0	0	0	4 300	0	0,0%	-
KÄIBEMAKSU KULU	-3 337	0	0	0	-3 337	0	0,0%	-
Tulemusvaldkond: KESKKOND								

Riigi 2021. aasta lisaeelarve seaduse eelnõu seletuskiri

	2021.a riigieelarve seadus	Sh piir-määraga vahendid	Lisaeelarve eelnõu	Sh piir-määraga vahendid	Täpsustatud 2021.a riigieelarve	Sh piir-määraga vahendid	Muutus	Sh piir-määraga vahendid
KULUD	-181 740	-75 793	-175	-175	-181 915	-75 968	0,1%	0,2%
INVESTEERINGUD	-2 979	-2 715	0	0	-2 979	-2 715	0,0%	0,0%
Keskkonnakaitse ja -kasutuse programm								
Kulud	-181 740	-75 793	-175	-175	-181 915	-75 968	0,1%	0,2%
Investeeringud	-2 979	-2 715	0	0	-2 979	-2 715	0,0%	0,0%
Tulemusvaldkond: PÕLLUMAJANDUS JA KALANDUS								
KULUD	-5 803	-4 185	0	0	-5 803	-4 185	0,0%	0,0%
INVESTEERINGUD	-110	-110	0	0	-110	-110	0,0%	0,0%
Kalandus								
Kulud	-5 803	-4 185	0	0	-5 803	-4 185	0,0%	0,0%
Investeeringud	-110	-110	0	0	-110	-110	0,0%	0,0%
Jagu 6. Kultuuriministeeriumi valitsemisala								
TULUD	8 287	0	0	0	8 287	0	0,0%	-
KULUD	-275 749	-231 538	-41 940	-41 940	-317 689	-273 478	15,2%	18,1%
INVESTEERINGUD	-23	-23	0	0	-23	-23	0,0%	0,0%
KÄIBEMAKSU KULU	-817	0	0	0	-817	0	0,0%	-
Tulemusvaldkond: KULTUUR ja SPORT								
KULUD	-268 666	-226 721	-41 940	-41 940	-310 606	-268 661	15,6%	18,5%
INVESTEERINGUD	-23	-23	0	0	-23	-23	0,0%	0,0%
Kultuur								
Kulud	-220 052	-185 110	-37 790	-37 790	-257 842	-222 900	17,2%	20,4%
Investeeringud	-23	-23	0	0	-23	-23	0,0%	0,0%
Sport								
Kulud	-48 614	-41 611	-4 150	-4 150	-52 764	-45 761	8,5%	10,0%
Tulemusvaldkond: RAHVASTIK JA SIDUS ÜHISKOND								
KULUD	-7 082	-4 818	0	0	-7 082	-4 818	0,0%	0,0%

Riigi 2021. aasta lisaeelarve seaduse eelnõu seletuskiri

	2021.a riigieelarve seadus	Sh piir- määraga vahendid	Lisaeelarve eel nõu	Sh piir- määraga vahendid	Täpsustatud 2021.a riigieelarve	Sh piir- määraga vahendid	Muutus	Sh piir- määraga vahendid
Lõimumine								
Kulud	-7 082	-4 818	0	0	-7 082	-4 818	0,0%	0,0%
Jagu 7. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisala								
TULUD	541 046	0	0	0	541 046	0	0,0%	-
KULUD	-813 851	-338 112	-48 000	-48 000	-861 851	-386 112	5,9%	14,2%
INVESTEERINGUD	-229 406	-179 970	0	0	-229 406	-179 970	0,0%	0,0%
FINANTSEERIMISTEHINGUD	-3 000	-3 000	0	0	-3 000	-3 000	0,0%	0,0%
KÄIBEMAKSU KULU	-55 573	0	0	0	-55 573	0	0,0%	-
Tulemusvaldkond: TEADUS- JA ARENDUSTEGEVUS JA ETTEVÕTLUS								
KULUD	-249 951	-60 426	-48 000	-48 000	-297 951	-108 426	19,2%	79,4%
INVESTEERINGUD	-2 415	-1 796	0	0	-2 415	-1 796	0,0%	0,0%
Konkurentsivõimeline ettevõtluskeskkond								
Kulud	-143 610	-45 349	-48 000	-48 000	-191 610	-93 349	33,4%	105,8%
Investeeringud	-2 085	-1 466	0	0	-2 085	-1 466	0,0%	0,0%
Ehitus								
Kulud	-106 341	-15 077	0	0	-106 341	-15 077	0,0%	0,0%
Investeeringud	-330	-330	0	0	-330	-330	0,0%	0,0%
Tulemusvaldkond: TRANSPORT								
KULUD	-472 163	-251 664	0	0	-472 163	-251 664	0,0%	0,0%
INVESTEERINGUD	-222 428	-174 426	0	0	-222 428	-174 426	0,0%	0,0%
Transport								
Kulud	-472 163	-251 664	0	0	-472 163	-251 664	0,0%	0,0%
Investeeringud	-222 428	-174 426	0	0	-222 428	-174 426	0,0%	0,0%
Tulemusvaldkond: INFOÜHISKOND								
KULUD	-60 712	-23 720	0	0	-60 712	-23 720	0,0%	0,0%
INVESTEERINGUD	-4 564	-3 748	0	0	-4 564	-3 748	0,0%	0,0%

Riigi 2021. aasta lisaeelarve seaduse eelnõu seletuskiri

	2021.a riigieelarve seadus	Sh piir-määraga vahendid	Lisaeelarve eelnõu	Sh piir-määraga vahendid	Täpsustatud 2021.a riigieelarve	Sh piir-määraga vahendid	Muutus	Sh piir-määraga vahendid
E-riigi ja sideturu arendamine								
Kulud	-54 583	-19 420	0	0	-54 583	-19 420	0,0%	0,0%
Investeeringud	-4 414	-3 748	0	0	-4 414	-3 748	0,0%	0,0%
Küberturvalisus								
Kulud	-6 129	-4 300	0	0	-6 129	-4 300	0,0%	0,0%
Investeeringud	-150	0	0	0	-150	0	0,0%	-
Tulemusvaldkond: ENERGEETIKA								
KULUD	-31 026	-2 303	0	0	-31 026	-2 303	0,0%	0,0%
Energeetika								
Kulud	-31 026	-2 303	0	0	-31 026	-2 303	0,0%	0,0%
Jagu 8. Maaeluministeeriumi valitsemisala								
TULUD	379 573	0	0	0	379 573	0	0,0%	-
KULUD	-436 956	-55 632	-1 821	-1 821	-438 777	-57 453	0,4%	3,3%
INVESTEERINGUD	-2 351	-2 057	0	0	-2 351	-2 057	0,0%	0,0%
KÄIBEMAKSU KULU	-2 502	0	0	0	-2 502	0	0,0%	-
Tulemusvaldkond: PÕLLUMAJANDUS JA KALANDUS								
KULUD	-436 956	-55 632	-1 821	-1 821	-438 777	-57 453	0,4%	3,3%
INVESTEERINGUD	-2 351	-2 057	0	0	-2 351	-2 057	0,0%	0,0%
Põllumajandus, toit ja maaelu								
Kulud	-408 557	-53 530	0	0	-408 557	-53 530	0,0%	0,0%
Investeeringud	-2 307	-2 013	0	0	-2 307	-2 013	0,0%	0,0%
Kalandus								
Kulud	-28 400	-2 102	-1 821	-1 821	-30 220	-3 922	6,4%	86,6%
Investeeringud	-44	-44	0	0	-44	-44	0,0%	0,0%
Jagu 9. Rahandusministeeriumi valitsemisala								

Riigi 2021. aasta lisaeelarve seaduse eelnõu seletuskiri

	2021.a riigieelarve seadus	Sh piir- määraga vahendid	Lisaeelarve eel nõu	Sh piir- määraga vahendid	Täpsustatud 2021.a riigieelarve	Sh piir- määraga vahendid	Muutus	Sh piir- määraga vahendid
TULUD	9 395 940	0	0	0	9 395 940	0	0,0%	-
KULUD	-233 707	-129 851	-30 000	-30 000	-263 707	-159 851	12,8%	23,1%
INVESTEERINGUD	-4 851	-3 750	0	0	-4 851	-3 750	0,0%	0,0%
FINANTSEERIMISTEHINGUD	15 949	-73	0	0	15 949	-73	0,0%	0,0%
KÄIBEMAKSU KULU	-6 325	0	0	0	-6 325	0	0,0%	-
Tulemusvaldkond: TÕHUS RIIK								
KULUD	-233 707	-129 851	-30 000	-30 000	-263 707	-159 851	12,8%	23,1%
INVESTEERINGUD	-4 851	-3 750	0	0	-4 851	-3 750	0,0%	0,0%
Riigi rahandus								
Kulud	-74 288	-54 739	0	0	-74 288	-54 739	0,0%	0,0%
Investeeringud	-331	-331	0	0	-331	-331	0,0%	0,0%
Halduspoliitika								
Kulud	-63 918	-41 976	0	0	-63 918	-41 976	0,0%	0,0%
Investeeringud	-4 520	-3 419	0	0	-4 520	-3 419	0,0%	0,0%
Regionaalpoliitika								
Kulud	-90 169	-27 811	-30 000	-30 000	-120 169	-57 811	33,3%	107,9%
Finantspoliitika								
Kulud	-5 332	-5 325	0	0	-5 332	-5 325	0,0%	0,0%
Jagu 10. Siseministeeriumi valitsemisala								
TULUD	59 880	0	0	0	59 880	0	0,0%	-
KULUD	-423 127	-378 215	-966	-966	-424 093	-379 181	0,2%	0,3%
INVESTEERINGUD	-25 077	-18 972	0	0	-25 077	-18 972	0,0%	0,0%
KÄIBEMAKSU KULU	-19 931	0	0	0	-19 931	0	0,0%	-
Tulemusvaldkond: RAHVASTIK JA SIDUS ÜHISKOND								
KULUD	-21 770	-19 664	-561	-561	-22 331	-20 225	2,6%	2,9%
INVESTEERINGUD	-542	-541	0	0	-542	-541	0,0%	0,0%

Riigi 2021. aasta lisaeelarve seaduse eelnõu seletuskiri

	2021.a riigieelarve seadus	Sh piir-määraga vahendid	Lisaeelarve eelnõu	Sh piir-määraga vahendid	Täpsustatud 2021.a riigieelarve	Sh piir-määraga vahendid	Muutus	Sh piir-määraga vahendid
Tugev kodanikuühiskond								
Kulud	-6 129	-6 098	-561	-561	-6 690	-6 659	9,2%	9,2%
Investeeringud	-3	-3	0	0	-3	-3	0,0%	0,0%
Kestlik Eesti ja tõhusad rahvastikutoimingud								
Kulud	-8 268	-7 307	0	0	-8 268	-7 307	0,0%	0,0%
Investeeringud	-534	-533	0	0	-534	-533	0,0%	0,0%
Üleilmne eestlus								
Kulud	-398	-395	0	0	-398	-395	0,0%	0,0%
Investeeringud	-2	-2	0	0	-2	-2	0,0%	0,0%
Tõhus kohanemis- ja lõimumispoliitika								
Kulud	-1 563	-450	0	0	-1 563	-450	0,0%	0,0%
Investeeringud	-4	-4	0	0	-4	-4	0,0%	0,0%
Erakondade rahastamine								
Kulud	-5 413	-5 413	0	0	-5 413	-5 413	0,0%	0,0%
Tulemusvaldkond: SISETURVALISUS JA ÕIGUSRUM								
KULUD	-401 356	-358 551	-405	-405	-401 761	-358 956	0,1%	0,1%
INVESTEERINGUD	-24 535	-18 431	0	0	-24 535	-18 431	0,0%	0,0%
Siseturvalisus								
Kulud	-401 356	-358 551	-405	-405	-401 761	-358 956	0,1%	0,1%
Investeeringud	-24 535	-18 431	0	0	-24 535	-18 431	0,0%	0,0%
Jagu 11. Sotsiaalministeeriumi valitsemisala								
TULUD	125 115	0	0	0	125 115	0	0,0%	-
KULUD	-5 888 731	-276 036	-258 212	-258 212	-6 146 943	-534 248	4,4%	93,5%
INVESTEERINGUD	-4 680	-4 484	-425	-425	-5 105	-4 909	9,1%	9,5%
KÄIBEMAKSU KULU	-5 224	0	0	0	-5 224	0	0,0%	-
Tulemusvaldkond: HEAOLU								

Riigi 2021. aasta lisaeelarve seaduse eelnõu seletuskiri

	2021.a riigieelarve seadus	Sh piir- määraga vahendid	Lisaeelarve eel nõu	Sh piir- määraga vahendid	Täpsustatud 2021.a riigieelarve	Sh piir- määraga vahendid	Muutus	Sh piir- määraga vahendid
KULUD	-4 096 560	-84 033	-106 594	-106 594	-4 203 153	-190 627	2,6%	126,8%
INVESTEERINGUD	-141	-141	-345	-345	-486	-486	244,5%	244,5%
Tööturuprogramm								
Kulud	-760 409	-9 120	-102 206	-102 206	-862 615	-111 326	13,4%	1120,6%
Investeeringud	-71	-71	0	0	-71	-71	0,0%	0,0%
Sotsiaalkindlustuse programm								
Kulud	-2 459 699	-4 904	-24	-24	-2 459 723	-4 928	0,0%	0,5%
Investeeringud	-70	-70	0	0	-70	-70	0,0%	0,0%
Hoolekande programm								
Kulud	-85 770	-51 718	-2 954	-2 954	-88 724	-54 672	3,4%	5,7%
Investeeringud	0	0	-335	-335	-335	-335	100,0%	100,0%
Soolise võrdõiguslikkuse programm								
Kulud	-1 945	-1 243	0	0	-1 945	-1 243	0,0%	0,0%
Laste ja perede programm								
Kulud	-788 737	-17 047	-1 410	-1 410	-790 147	-18 457	0,2%	8,3%
Investeeringud	0	0	-10	-10	-10	-10	100,0%	100,0%
Tulemusvaldkond: TERVIS								
KULUD	-1 792 172	-192 003	-151 618	-151 618	-1 943 790	-343 621	8,5%	79,0%
INVESTEERINGUD	-4 539	-4 343	-80	-80	-4 619	-4 423	1,8%	1,8%
Tervist toetava keskkonna programm								
Kulud	-6 643	-4 745	0	0	-6 643	-4 745	0,0%	0,0%
Tervist toetavate valikute programm								
Kulud	-20 080	-15 621	-1 200	-1 200	-21 280	-16 821	6,0%	7,7%
Inimkeskse tervishoiu programm								
Kulud	-1 765 448	-171 637	-150 418	-150 418	-1 915 866	-322 055	8,5%	87,6%
Investeeringud	-4 539	-4 343	-80	-80	-4 619	-4 423	1,8%	1,8%

Riigi 2021. aasta lisaeelarve seaduse eelnõu seletuskiri

	2021.a riigieelarve seadus	Sh piir-määraga vahendid	Lisaeelarve eelnõu	Sh piir-määraga vahendid	Täpsustatud 2021.a riigieelarve	Sh piir-määraga vahendid	Muutus	Sh piir-määraga vahendid
Jagu 13. Välisministeerium								
TULUD	5 376	0	0	0	5 376	0	0,0%	-
KULUD	-83 579	-79 360	0	0	-83 579	-79 360	0,0%	0,0%
INVESTEERINGUD	-10 284	-10 284	0	0	-10 284	-10 284	0,0%	0,0%
FINANTSEERIMISTEHINGUD	-22	-22	0	0	-22	-22	0,0%	0,0%
KÄIBEMAKSU KULU	-395	0	0	0	-395	0	0,0%	-
Tulemusvaldkond: VÄLISPOLIITIKA								
KULUD	-83 579	-79 360	0	0	-83 579	-79 360	0,0%	0,0%
INVESTEERINGUD	-10 284	-10 284	0	0	-10 284	-10 284	0,0%	0,0%
Välispoliitika								
Kulud	-68 578	-64 496	0	0	-68 578	-64 496	0,0%	0,0%
Investeeringud	-10 284	-10 284	0	0	-10 284	-10 284	0,0%	0,0%
Arengukoostöö ja humanitaarabi								
Kulud	-15 002	-14 864	0	0	-15 002	-14 864	0,0%	0,0%